

Technická univerzita v Liberci

FAKULTA PŘÍRODOVĚDNĚ-HUMANITNÍ A PEDAGOGICKÁ

Katedra: Filosofie

Studijní program: Anglický jazyk se zaměřením na vzdělávání
Humanitní vědy se zaměřením na vzdělávání

Studijní obor: Specializace v pedagogice

Ernesto Che Guevara – Ve jménu revoluce Ernesto Che Guevara – In the Name of Revolution

Bakalářská práce: 13–FP–KFL– 223

Autor:
Tereza Bartošová

Podpis:

.....
Bartošová

Vedoucí práce: Mgr. Ing. Martin Brabec, Phd.

Konzultant:

Počet

Stran	Grafů	Obrázků	Tabulek	Pramenů	Příloh
49	0	12	0	32	0

V Liberci dne: 24.6.2013

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Tereza Bartošová**
Osobní číslo: **P10000724**
Studijní program: **B7507 Specializace v pedagogice**
Studijní obory: **Humanitní studia se zaměřením na vzdělávání**
Anglický jazyk se zaměřením na vzdělávání
Název tématu: **Ernesto „Che” Guevara: Ve jménu revoluce**
Zadávající katedra: **Katedra filosofie**

Z á s a d y p r o v ý p r a c o v á n í :

1. Studentka se bude v průběhu příprav a vypracovávání řídit metodickými a organizačními pokyny vedoucího práce.
2. Cíl práce: Cílem mé práce bude rozbor života a politické myšlenky významného (marxistického) revolucionáře, vůdce kubánských guerill Ernesta Che Guevary. V první části se práce zaměřuje na Che Guevarovo dětství, setkání s Fidelem Castrem. Ve druhé části popíši průběh revoluce na Kubě, guerillovou válku. Dále se zaměřuji na Che Guevaru jako symbol revoluce a rebélie po celém světě. Ve třetí části se práce zaměřuje na Che Guevarovo působení v kubánské politice. Ve čtvrté části se budu věnovat důležitému mezníku v životě Che Guevary, snaze o provedení revoluce v Bolívii. V závěru se pokusím analyzovat a zhodnotit motivy chování jednotlivých aktérů kubánské revoluce (Che Guevara, Castro, Barista), kde se budu nejvíce věnovat osobnosti Ernesta Che Guevary.
3. Metody: interpretace, komparace a kompilace prostudované primární a sekundární odborné literatury z politologie.

CASTENADA, Jorge Gutman. *Companero - život a smrt Che Guevary*. 1st ed. Praha: BB art, 2003. ISBN 80-7341-000-1.

ARZE, Reginaldo Ustariz. *Chc Guevara - život, smrt a zrození mýtu*. 1st ed. Praha: Mladá fronta, 2011. ISBN 978-80-204-2266-8.

DELL VALLE, Juan Ignacio Siles. Poslední dny Che Guevary. 1st ed. Bratislava: Ikar, 2008. ISBN 978-80-551-1821-5.

MOSCATO, Antonio. Che Guevara. 2nd ed. Praha: Orego, 1999. ISBN 808611709X.

RANSDORF, Miroslav. Muž svědomí: Ernesto "Che" Guevara. 1st ed. Praha Futura, 2000. 1st ed. ISBN 9788085523522.

TVRDÁ, Eva. Viva la revolucion? 1st ed. Praha: Akcent, 2011.

Vedoucí bakalářské práce:

Mgr. Ing. Martin Brabec, Ph.D.
Katedra filosofie

Datum zadání bakalářské práce:

30. října 2011

Termín odevzdání bakalářské práce:

30. dubna 2013

Čestné prohlášení

Název práce: Ernesto Che Guevara – Ve jménu revoluce
Jméno a příjmení autora: Tereza Bartošová
Osobní číslo: P10000724

Byl/a jsem seznámen/a s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů, zejména § 60 – školní dílo.

Prohlašuji, že má bakalářská práce je ve smyslu autorského zákona výhradně mým autorským dílem.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé bakalářské práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li bakalářskou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědom povinnosti informovat o této skutečnosti TUL; v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Bakalářskou práci jsem vypracoval/a samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím bakalářské práce a konzultantem.

Prohlašuji, že jsem do informačního systému STAG vložil/a elektronickou verzi mé bakalářské práce, která je identická s tištěnou verzí předkládanou k obhajobě a uvedl/a jsem všechny systémem požadované informace pravdivě.

V Liberci dne:

.....
Tereza Bartošová

Anotace

Bakalářská práce „Ernesto Che Guevara – Ve jménu revoluce“ je zaměřena na postavu významného (marxistického) revolucionáře, vůdce kubánských guerill Ernesta Che Guevaru. V první části se práce zaměřuje na Che Guevarovo dětství a setkání s Fidelem Castrem. Ve druhé části je popsán průběh revoluce na Kubě, guerillová válka. Dále je práce zaměřena na Che Guevaru jako symbol revoluce a rebélie po celém světě. Ve třetí části se práce zaměřuje na Che Guevarovo působení v kubánské politice. Ve čtvrté části se práce věnuje důležitému mezníku v životě Che Guevary, snaze o provedení revoluce v Bolívii. V závěru je provedena analýza a zhodnocení motivů chování jednotlivých aktérů kubánské revoluce (Che Guevara, Castro, Batista), kde je největší pozornost věnována osobnosti Ernesta Che Guevary.

Annotation

The Bachelor work paper "Ernesto Che Guevara - In the Name Revolution" is based on a life story of one of the important marxist revolutionaries in Cuba, a leader of Cuban guerills Ernesto Che Guevara. The first part of the work focuses on Che Guevara's childhood as well as his meeting with Fidel Castro. The second part describes the course of the Cuban revolution, called the guerilla war. Next, the paper surveys Che Guvara as a revolution and rebellion symbol throughout the world. The third part draws attention to Che Guevara's influence on a Cuban political scene. In part four are discussed significant turning points in Che Guevara's life which was an attempt at a revolution in Bolivia. To conclude with, I analyze and evaluate different behaviour motives of the three main characters in the Cuban revolution. These are Che Guevara, Castro and Batiste. The spotlight is put on the personality of Ernesto Che Guevara.

Klíčová slova

Ernesto „Che“ Guevara, partyzánská válka, Hnutí 26. Července, Kubánská revoluce, socialismus na Kubě, Bolívijská revoluce

Key words

Ernesto "Che" Guevara, guerilla warfare, 26th of July Movement, Cuban Revolution, socialism in Cuba, Bolivian revolution

Poděkování

Velice děkuji panu Mgr. Ing. Martinu Brabcovi, Phd. za laskavé vedení mé práce, cenné rady a odborné připomínky, kterými obohatil moji bakalářskou práci.

Cíl práce:

Cílem mé práce bude rozbor života a politické myšlenky významného (marxistického) revolucionáře, vůdce kubánských guerill Ernesta Che Guevary.

V první části se práce zaměřuje na Che Guevarovo dětství, setkání s Fidelem Castrem.

Ve druhé části popíši průběh revoluce na Kubě, guerillovou válku. Dále se zaměřuji na Che Guevaru jako symbol revoluce a rebélie po celém světě.

Ve třetí části se práce zaměřuje na Che Guevarovo působení v kubánské politice.

Ve čtvrté části se budu věnovat důležitému mezníku v životě Che Guevary, snaze o provedení revoluce v Bolívii.

V závěru se pokusím zanalyzovat a zhodnotit motivy chování jednotlivých aktérů kubánské revoluce (Che Guevara, Castro, Batista), kde se budu nejvíce věnovat osobnosti Ernesta Che Guevary.

Metody: interpretace, komparace a kompilace prostudované primární a sekundární odborné literatury z politologie

Obsah

1 Úvod.....	7
2 Dětství.....	8
2.1 Peronismus	9
2.2 Cesty Jižní Amerikou.....	10
2.2.1 Guatemala	12
3 Che Guevara a Fidel Castro.....	14
3.1 Hnutí 26. července	14
3.2 Kubánská revoluce	16
4 Kubánská politika	18
4.1 Guevara a politika Kuby	18
4.2 Kuba a vztahy se SSSR.....	22
4.3 Kuba a vztahy s USA	23
5 Revoluce v Bolívii.....	26
6 Odpůrci Guevary	29
7 Odkaz Che Guevary	32
8 Závěr	38

„Nikdo nezná přesný okamžik, kdy se rodí mýty. Che Guevarova věčnost je spojena s neckami v obci La Higuera, kde leželo jeho mrtvé tělo, s napůl ironickým úsměvem a bezostyšností jeho konce, řídkým vousem a pootevřenýma očima, které beze zloby vyzařovaly osamělost poraženého.“¹

1 Úvod

Svatý z La Higuera, který uzdravuje. Nadace Che Guevary, vztyčení jeho sochy – toto jsou jen ukázky zbožšťování kultu Ernesta Che Guevary.² Tato práce je věnována výrazné politické postavě 20. století, Ernestu Che Guevarovi. Kým byl tento muž, známý především jako pravá ruka Fidela Castra? Muž z plakátů a triček, symbol revolty, odvahy, myšlenek sociální rovnosti. Zejména komunisty, obyvateli Kuby a Latinské Ameriky, je již desetiletí Guevara uctíván jako symbol odvahy a pravdy. Odpůrci Guevary – anarchisty, kubánskými emigranty – je Che Guevara zatracován. Spatřují v něm tyrana s diktátorskými sklony.

Práce zaznamenává jednotlivé etapy Guevarova života. Cílem práce je analyzovat politickou angažovanost, dopad a odkaz života Guevary, jenž obětoval život ve jménu sociální spravedlnosti.

Hlavními zdroji pro tuto práci jsou kniha sociálního demokrata Miroslava Ransdorfa – „Muž svědomí“ – kde autor rozebírá zejména jednotlivá politická období života Guevary. Dále práce vychází z knihy Jorge G. Castenady - „Compañero“. Mexický badatel Castaneda nahlíží na Guevaru jako na kulturní symbol 60. let. Kniha *Compañero* je zároveň Guevarovou biografií. Dalším zdrojem práce je kniha lékaře a žurnalisty Reginalda Ustarize Arze, který se s Guevarou setkal osobně a věnoval analýze Guevarova života mnoho let. Postavě Ernesta Guevary se věnuje v knize „Che Guevara – Život, smrt a zrození mýtu“.

V neposlední řadě práce čerpá z knihy autora Larry Gambone „Svatý Che“, která se nejvíce soustřeďuje na negativní rysy postavy Ernesta Guevary – ortodoxie, inklinace k extremismu, nevyhýbání se ozbrojeným konfliktům.

¹ARZE, ARZE, Reginaldo Ustariz. *Che Guevara – Život, smrt a zrození mýtu*. 1. vydání. Praha: Mladá fronta, 2011. ISBN: 978-80-204-2266-8, s. 405.

²RANSDORF, pozn. 1, s. 4.

Práce rovněž stručně nahlíží na aktéry kubánské revoluce – Fidela Castra, Fulgencia Batistu. Je zde popsána kubánská politická situace na pozadí 60. let – napjaté vztahy Kuby se Spojenými státy americkými a Sovětským svazem, které téměř vyvolaly třetí světovou válku.

Práce zaznamenává důležité milníky Guevarova života, jenž se zastavil na čísle 39 let. Svým životem a hrdinskou smrtí se Guevara proměnil v symbol odvahy a vzpoury budoucích generací. Je toto „uctívání“ Geuvary zasloužené? Práce si klade za cíl nalézt odpověď i na tuto otázku.

2 Dětství

Tato kapitola popisuje Guevarovo dětství a sociální zázemí, ze kterého pocházel. Dále období dospívání, studium medicíny a průzkumné cesty Jižní Amerikou, kde se setkal s totální chudobou a vážnými nemocemi (leprou). Zážitky z cest ho podnítily k činu, rozhodl se změnit společnost svým aktivním přičiněním. Již v mládí se Guevara seznámil s politickými směry (peronismus, marxismus). Při pobytu v Guatemale zažil tamní revoluční atmosféru a rozhodl se stát revolucionářem.

Ernesto Guevara de la Serna y Lynch se narodil 14. května 1928 v Argentině, ve městě Rosario. Jeho rodný, a později i úmrtní list, byly však zfalšovány. Guevara se narodil do šlechtické rodiny Guevarů - Lynchů, jež žila v Argentině po 12 generací. Guevarovo dětství zformovalo jeho budoucí osud velkou měrou. Velkým vzorem síly a odvahy mu byla matka Celia. Che Guevarovi byla matka vzorem bojovnice – ženy, která téměř sama vychovala pět dětí a později pykala ve vězení (výslechy, podpora Guevary)³. Během Guevarova dětských let probíhala ve Španělsku občanská válka (1936 - 1939). Guevara válečné dění sledoval a začínal si vytvářet vlastní politické ideály⁴. Vedl dlouhé hovory s válečnými uprchlíky. Ve věku deseti let si do mapy Španělska zaznamenával postup republikánů. Již v této době se začínala rozvíjet Guevarova záliba ve vojenských záležitostech. Jednalo se o vymýšlení strategií a schopnost velet. Utvářel v sobě smysl pro spravedlnost, schopnost užít sílu k bránění

³ CASTENADA, Jorge G. : *Companero – Život a smrt Che Guevary*. 1. Vydání. Praha, BBArt, 2003. ISBN: 80 – 7341 – 000-1, s. 20.

⁴ ARZE, Reginaldo Ustariz. *Che Guevara – Život, smrt a zrození mýtu*. 1. vydání. Praha: Mladá fronta, 2011. ISBN: 978-80-204-2266-8, s. 17.

svých práv⁵ a záliba v dějepisných a ekonomických knihách. Seznámil se s myšlenkami Karla Marxe a Vladimira Iljiče Lenina. Od raného věku, pln osobních zážitků ze společenské krize v Argentině (spojených s rozporuplnou osobností prezidenta Juana Dominga Peróna – viz. kapitola 2.1 Peronismus) a později při cestách po Latinské Americe, si Guevara plně uvědomoval nerovnosti a rozdíly mezi společenskými třídami. Vybudoval v sobě nedůvěru v parlamentní demokracii. Guevara byl v opozici proti všem typům oligarchií a největší zlo viděl v americkém imperialismu.

V šestnácti letech byl Guevara znám jako intelektuál, opovrhující formalitami. Po dosažení 21 let začal studovat medicínu v Buenos Aires. V kolektivu byl oblíben, zejména pro jeho následující vlastnosti: inteligence, vyšší společenská úroveň, dobrý úsudek a bystré myšlení, seběvědomé vystupování při obraně svých ideí.⁶ V tomto roce (1947) vstoupil do Komunistické strany Argentiny. Během studia podnikal průzkumné cesty Jižní Amerikou, které velmi ovlivnily jeho vnímání okolní reality.

2.1 Peronismus

V roce 1928 byla Argentina, rodná země Guevary, státem v rozmachu. Prosperovala ekonomicky i politicky.⁷ Prezidentem státu byl jmenován Juan Perón (viz. Obrázek 1 – Evita a Juan Perónovi). Vládnoucím hnutím Argentiny se stal peronismus. Toto hnutí znárodnilo banky, pojišťovny, doly a železnici. Argentina tak získala velký státně kapitalistický sektor. Sociálně slabší obyvatelé Peróna podporovali, jelikož zavedl množství sociálních dávek. Peronismus bylo silně protiimperialistické hnutí. Guevara Peróna velmi podporoval sympatizoval s ním⁸ - peronismus omezoval imperialismus a podporoval národní buržoazii.⁹ Dle Guevary byl Perón nejpokročilejším ztělesněním politických a hospodářských reforem v Latinské Americe. Situace v zemědělském průmyslu, který zaměstnával většinu obyvatel, se

⁵ ARZE, Reginaldo Ustariz. *Che Guevara – Život, smrt a zrození mýtu*. 1. vydání. Praha: Mladá fronta, 2011. ISBN: 978-80-204-2266-8, s. 19.

⁶ ARZE, pozn. 5, s. 22.

⁷ CASTENADA, Jorge G. : *Companero – Život a smrt Che Guevary*. 1. Vydání. Praha, BBArt, 2003. ISBN: 80 – 7341 – 000-1, s. 21.

⁸ http://www.priamaakcia.sk/data/File/Svaty_Che.pdf, s.3.

⁹ RANSDORF, Miloslav: *Ernesto Guevara – Muž svědomí*. 1. vydání. Obzor 512, 2000. Zdroj: <http://www.ransdorf.com/knihy/Che2008/Che2008.pdf>, s.17.

zhoršila. V zemi došlo k nárůstu nezaměstnanosti. Nejvíce obyvatel Argentiny bylo zastoupeno dělnickou třídou.

Peronismus se vyznačoval i negativními rysy. Měl za cíl poskytnout lidem sociálně demokratický program za podpory diktatury a ozbrojené síly. Dalším cílem peronismu bylo znárodnit průmysl a všechny třídy podřídít potřebám státu. Peronismus, protiimperialistické a protiamerické hnutí, nasměroval budoucí odpor Guevary ke Spojeným státům americkým.¹⁰

Guevara sledoval politické dění zemí Jižní Ameriky. Vlády těchto států byly ovládány nadnárodními společnostmi, mnohdy jednaly proti zájmu vlastních obyvatel.¹¹

2.2 Cesty Jižní Amerikou

Guevara podnikal expedice po Jižní Americe ve snaze najít odpověď na následující otázky: Jak změnit život lidí na kontinentě? Jak vymítit bídu a nemoci, osvobodit lid od útlu latifundistů¹², kapitalistů a zahraničních monopolů?¹³

Již v takto mladém věku (22 let) byl přesvědčen o smyslu revoluce a o svém konci se vyjádřil slovy: „Už napínám tělo připravené k boji a připravuji svoji bytost jako posvátný prostor, aby v něm zazněl novým chvěním a novými nadějemi křik vítězného proletariátu.“¹⁴

V roce 1950 poprvé na motorce projel Argentinu a objevil chudobu venkova. Uvědomoval si rozdíly mezi životem prostých lidí na venkově a životy lidí obývajících kapitalistické Spojené státy.¹⁵ V Peru Guevara navštívil tamní leprosárie. Studium lepry ho podnítilo k úvahám o sociální úloze lékaře. V dopise matce zaznamenal svůj úhel pohledu na profesi lékaře: „Dříve jsem se více či méně věnoval medicíně a ve volném

¹⁰ GAMBONE, Larry: *Svatý Che aneb proč anarchisté nenávidí Che Guevaru*. Solidarita, 1997. Zdroj: http://www.priamaakcia.sk/data/File/Svaty_Che.pdf, s. 3.

¹¹ RANSDORF, Miloslav. *Muž svědomí (Ernesto Che Guevara)*. Obzor 512.2000, s. 17.

¹² Latifundista – soukromý vlastník, držitel latifundií (ri z sáhlych ploch zemědělské půdy), slovník cizích slov, odkaz: <http://slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php/slovo/latifundista>

¹³ ARZE, Reginaldo Ustariz. *Che Guevara – Život, smrt a zrození mýtu*. 1. vydání. Praha: Mladá fronta, 2011. ISBN: 978-80-204-2266-8, s. 23.

¹⁴ ARZE, Reginaldo Ustariz. *Che Guevara – Život, smrt a zrození mýtu*. 1. vydání. Praha: Mladá fronta, 2011. ISBN: 978-80-204-2266-8, s. 32.

¹⁵ ARZE, pozn. 14, s. 60.

čase jsem nesouvisle studoval San Carlose (Karel Marx). Nyní je San Carlos na prvním místě, je ve středu a po léta zůstane.“¹⁶ Tak započala dráha Guevary – marxisty.

Na svých cestách mezi lety 1950 -1952 zmapoval země Argentiny - Chile, Peru, Kolumbii. Během cest zaznamenával nejen osobní zážitky, ale rovněž se zajímal o ekonomické a sociální zázemí zemí, jimiž projel.¹⁷

Po návratu z cest Guevara úspěšně dokončil studium lékařství. Diplom z medicíny získal roku 1953. Stal se specialistou na oblast dermatologie. Nadále však toužil podnikat expedice. Jako cíl další expedice si vybral Guatemalu, kde se živil psaním cestopisných a archeologických článků o indiánských kulturách.¹⁸ Guevara poznal chudobu indiánských kmenů i křivdy, kterých se na nich američané dopustili. Svoje cesty po Jižní Americe zhodnotil v závěru takto: „Přinejmenším už nejsem stejný uvnitř. Tyto bezcílné toulky po „Americe velkým A“ mě změnily víc než jsem si myslel.“¹⁹

O svých cestách Latinskou Amerikou napsal Guevara dílo *Motocyklové deníky*. Zachycují osobní vypovězení z cest. Dílo bylo zfilmováno roku 2004.²⁰ Ačkoli se dílo jmenuje *Motocyklové deníky*, většina cest byla provedena na koních, vlakem, lodích, člunech, letadly a stopem.²¹ Expedice podnikal Guevara se svým věrným kamarádem Albertem Granadou (viz. Obrázek 2 – Ernesto Guevara a Alberto Granada).

¹⁶ MOSCATO, Antonio. *Che Guevara*. Orego. Praha. 1997. ISBN: 80-86117 – 09 – X, s. 27.

¹⁷ ARZE, Reginaldo Ustariz. *Che Guevara – Život, smrt a zrození mýtu*. 1. vydání. Praha: Mladá fronta, 2011. ISBN: 978-80-204-2266-8, s. 24.

¹⁸ RANSDORF, Miloslav. *Muž svědomí (Ernesto Che Guevara)*. Obzor 512.2000. s. 15.

¹⁹ ARZE, Reginaldo Ustariz. *Che Guevara – Život, smrt a zrození mýtu*. 1. vydání. Praha: Mladá fronta, 2011. ISBN: 978-80-204-2266-8, s. 25.

²⁰ **Motocyklové deníky** – Diarios de motocicleta, režie:Walter Salles, 2004. Zdroj: československá filmová databáze, <http://www.csfd.cz/film/37493-motocyklove-deniky/>

²¹ HARRIS, Richard : *Che Guevara a biography*, Greenwood, AN IMPRINT ABC-CLIO, LLC, Santa Barbara, California. 2011, zdroj: <http://www.scribd.com/doc/122480714/Che-Guevara-a-Biography>, ISBN 978-0-313-35917-0 (e-book), s. 49.

2.2.1 Guatemala

Guevara navštívil roku 1953 Guatemalu. Tamní politická atmosféra velice ovlivnila jeho uvažování. V Guatemale probíhala mezi lety 1953 – 1954 revoluce, v jejímž závěru se levicově orientovaný politik Jacob Arbenz stal prezidentem. Vykonal významné změny v politice, např.: znárodnil doly a provedl agrární reformy. Návštěva Guatemaly Ernesta ideologicky zformovala. Zkušenost z Guatemaly podnítila v Guevarovi myšlenky o revoluci, která měla změnit svět. Již tehdy zaujímal vyhraněný a nesouhlasný postoj k sociálnímu a geopolitickému stavu Latinské Ameriky.²²

Guatemala měla za cíl stát se socialistickou. Přípravovala se na boj proti USA. Cílem revoluce bylo ekonomické osvobození, sociální rovnost a získání proletariátu USA.²³

Severoamerická firma United Fruit Company zde, v Guatemale, zaměstnávala prosté Guatemalce a měla na jejich životy neblahý vliv. Podnikání Američanů okomentoval Guevara slovy: „Jak strašné jsou tyto kapitalistické chobotnice. Před obrázkem dávného přítele Stalina jsem přísahal, že neustanu, dokud neuvidím, že jsou tyto kapitalistické chobotnice vyhubeny.“²⁴

Pln revolučních zkušeností, opustil Guevara v září roku 1954 Guatemalu a odjel do Mexika. V Mexiku se setkal s bratry Castrovy. Fidel Castro plánoval svržení kubánského režimu Fulgencia Batisty. Guevara byl přijat mezi členy expedice jako lékař s hodností poručíka. Připojil se pod podmínkou, že se po vítězi kubánské revoluce vydá dalším směrem, nejlépe do Argentiny – bojovat za latinskoamerickou revoluci.

V Guatemale měl Guevara vizi své smrti: „A vidím jak umírám jako oběť pro opravdovou vzorovou revoluci vůlí. Chystám svoji bytost jako by byla posvátným místem, aby v ní mohlo rezonovat zvířecí zavytí proletariátu.“²⁵ Seznámil se zde se skupinou komunistických intelektuálů a uvažoval o vstupu do PGT (Komunistická strana Guatemaly). Takto zahájil svůj boj komunisty. Začínal být stále více politicky aktivní, ale také skeptický vůči latinskoamerickým komunistickým stranám.²⁶ Guevara pronikl do konstrukce marxismu a velmi s ní sympatizoval. Pomohla tomu sociální

²² ARZE, Reginaldo Ustariz. *Che Guevara – Život, smrt a zrození mýtu*. 1. vydání. Praha: Mladá fronta, 2011. ISBN: 978-80-204-2266-8, s. 51.

²³ ARZE, pozn. 22, s. 59.

²⁴ ARZE, pozn. 22, s. 54.

²⁵ GAMBONE, Larry: *Svatý Che aneb proč anarchisté nenávidí Che Guevaru*. Solidarita, 1997. Zdroj: http://www.priamaakcia.sk/data/File/Svaty_Che.pdf, s. 3.

²⁶ MOSCATO, Antonio. *Che Guevara*. Orego. Praha. 1997. ISBN: 80-86117 – 09 – X, s. 19.

zkušenost zprostředkovaná cestami po Latinské Americe na motocyklu. Guevara registroval nespravedlnost vůči dělníkům a nasál do sebe smysl pro vzpouru, vůči buržoazii - společenské třídě, která využívala a utlačovala třídu chudáků.²⁷

V září roku 1954 opustil Guatemalu a odjel do Mexika, kde zahájil aktivní dráhu revolucionáře.

Kapitola shrnuje nejdůležitější faktory, které ovlivnily Guevarovo budoucí nazírání na svět. Narodil se v Argentině – chudé zemi, závislé na Spojených státech. Jeho rodina mu poskytla vysoké intelektuální a sociální zázemí. Stal se tak intelektuálem se širokými zájmy. Během dospívání Guevara pocítil třídní rozdíly, poznal chudobu, bídu, nemoce. Vybudoval si tak v sobě vlastní iniciativu zmírnit (vymýtit) třídní rozdíly. V Guatemale poznal sílu revolučního hnutí. Tyto zážitky Guevaru nasměrovaly ke dráze revolucionáře a bojovníka proti kapitalismu.

²⁷ RANSDORF, Miloslav. *Muž svědomí (Ernesto Che Guevara)*. Obzor 512.2000, s. 18.

3 Che Guevara a Fidel Castro

Tato kapitola je věnována Che Guevarovu seznámení s Fidelem Castrem. Je zde popsána kubánská revoluce, jež byla provedena roku 1956. Skupina partyzánů, známá jako Hnutí 26. července, svrhla pomocí zbraní diktátorský režim generála Fulgencia Batisty. Vítězstvím revoluce se stal Fidel Castro vůdcem Kuby. Nová vláda sestávala ze členů Revoluční armády.

V červnu roku 1955, během pobytu v Mexiku, byl Guevara představen Raulovi Castrovi, kubánskému studentskému vůdci. O pár dní později se poprvé setkal i s jeho bratrem Fidelem. Objevil tak cestu „která ho pak přivedla ke slávě a smrti.“²⁸ Fidel Castro a Ernesto Che Guevara se výborně doplňovali.

Fidel Castro v Mexiku plánoval postup na svržení kubánského politického režimu generála Fulgencia Baptisty. Guevara byl přijat mezi členy revoltující expedice jako lékař s hodností poručíka. Předložil podmínku, že až zvítězí revoluce na Kubě, vydá se dalším směrem, nejlépe do Argentiny – bojovat za latinskoamerickou revoluci²⁹.

3.1 Hnutí 26. července

Fidel Castro, právník z kubánské Ortodoxní strany, kandidoval roku 1952 do Kongresu Kuby. Volby byly však rozhodnutím diktátora Batisty zrušeny. Castro vyburcoval 150 odpůrců režimu k pokusu svrhnout režim silou zbraní. Stal se vůdcem nejzásadovější frakce opozice, která odmítala jakékoli kompromisy s Batistou.³⁰ Fidel Castro strávil dvaadvacet měsíců ve vězení za vedení ozbrojeného útoku na kasárny Moncada v Santiagu de Cuba dne 26. července 1953.³¹ Po propuštění z vězení se Castrovo odhodlání zničit diktátorský režim na Kubě nezměnilo. Odjel do Mexika

²⁸ CASTENADA, Jorge G. : *Companero – Život a smrt Che Guevary*. 1. Vydání. Praha, BBArt, rok. ISBN: 80 – 7341 – 000-1, s. 85.

²⁹ ARZE, Reginaldo Ustariz. *Che Guevara – Život, smrt a zrození mýtu*. 1. vydání. Praha: Mladá fronta, 2011. ISBN: 978-80-204-2266-8, s. 70.

³⁰ CASTENADA, Jorge G. : *Companero – Život a smrt Che Guevary*. 1. Vydání. Praha, BBArt, rok. ISBN: 80 – 7341 – 000-1, s. 90.

³¹ CASTENADA, pozn. 30, s. 86.

připravit revoluci. Fidel Castro se ke svým záměrům stručně vyjádřil slovy: „V roce 1956 budeme svobodní nebo z nás budou mučedníci.“³²

Členové Hnutí 26. července (viz. Obrázek 5 – vlajka Hnutí 26. července) se v Mexiku roku 1956 připravovali na provedení revoluce na Kubě. Cílem revoluce bylo svrhnout diktátorský režim generála Fulgencia Batisty. Skupina revolucionářů čítala 82 členů, Ernesto Guevara byl přijat do skupiny jako lékař. Španělsko – kubánský námořní pilot Alberto Bayo naučil revolucionáře základům boje. Výcvik skupiny trval šest měsíců a probíhal na statku Santa Rosa v Mexiku. Guevara zde, v Mexiku, získal svou přezdívku „Che“³³. Přezdívka se stala součástí jeho osobnosti, vyjádřil se k ní slovy: „Moje nové jméno, které mě naplňuje hrdostí. Che je pro mě cosi nejvýznamnějšího a nejdražšího v mém životě. Moje jméno a příjmení je proti tomu něco tak drobného, nevýznamného.“³⁴

³² CASTENADA, Jorge G. : *Companero – Život a smrt Che Guevary*. 1. Vydání. Praha, BBArt, rok. ISBN: 80 – 7341 – 000-1, s. 105.

³³ „Che“ - překládá se jako Hej, ty!, Hele!, Kámo! Zdroj:
<http://www.moreorless.au.com/heroes/guevara.html>

³⁴ ARZE, Reginaldo Ustariz. *Che Guevara – Život, smrt a zrození mýtu*. 1. vydání. Praha: Mladá fronta, 2011. ISBN: 978-80-204-2266-8, s. 75.

3.2 Kubánská revoluce

Skupina 82 partyzánů nastoupila v Mexiku dne 21. listopadu 1956 na jachtu Granma (viz. Obrázek 3 – jachta Granma). Plavba lodi začala na řece Tuxpan (viz. Obrázek 4 - plavba jachty Granma) vedla podél Jamajky na Kubu. 2. prosince došlo k vyloštění skupiny v provincii Oriente. Tisíce kubánských vojáků zahájilo pátrání po povstalcích. Guevara a další se brodili bažinami a polemi s cukrovou třtinou směrem k pohoří Sierra Maestra. Přes noc pochodovali, přes den odpočívali.³⁵

5. prosince 1956 bylo povstalecké vojsko zničeno a mnozí účastníci boje zemřeli. Z 82 mužů expedice zbylo 17. Ti vytvořili 4 skupiny, z nichž každá působila odděleně (viz. Obrázek 7 – postup revolucionářů během kubánské revoluce). Kubánští rolníci se přidávali na stranu partyzánů. Rolník byl ochoten ze věc položit svůj život, přestával být pouhým spolupracovníkem.³⁶ Prvním cílem revolucionářů byl útok na kasárny v La Plata (bylo třeba získat zbraně). Pro rozhodující přepadení města Santa Clara měl Guevara k dispozici svůj „sebevražedný oddíl“, složený z šilenců s velkým srdcem.³⁷ V deseti dnech guevaristé zničili Batistovy síly na dvanácti pozicích venkovské gardy a policie. Zahnali na útěk všechny posádky v osmi lokalitách, vzali do zajetí více než 800 zajatců a vydobyli více než tisícovku zbraní.³⁸ 1. ledna 1959 opustil prezident Batista letecky Kubu a revolucionáři vítězně vstoupili do hlavního města Kuby - Havany.

Guevara byl velmi schopný a energický velitel, podařil se mu rozhodný úspěch. Za svoje schopnosti získal roku 1956 hodnost Commandante (Velitel). Když se vyskytoval s guerillou v pohoří Sierra Maestra, byl přísným velitelem, který chyby neodpouštěl. Donašeči, vzpurní jedinci, simulanti a dezertéři dostali kulku do hlavy.³⁹ Dle Castra Guevara vynikal jako nepřekonatelný voják a velitel, výjimečně schopný, statečný a bojovný. Achillova pata Guevary však byla jeho přehnaná bojovnost.⁴⁰

³⁵ ARZE, Reginaldo Ustariz. *Che Guevara – Život, smrt a zrození mýtu*. 1. vydání. Praha: Mladá fronta, 2011. ISBN: 978-80-204-2266-8, s. 86.

³⁶ ARZE, pozn. 35, s. 107.

³⁷ ARZE, pozn. 35, s. 130.

³⁸ ARZE, Reginaldo Ustariz. *Che Guevara – Život, smrt a zrození mýtu*. 1. vydání. Praha: Mladá fronta, 2011. ISBN: 978-80-204-2266-8, s. 184.

³⁹ GAMBONE, Larry: *Svatý Che aneb proč anarchisté nenávidí Che Guevaru*. Solidarita, 1997. Zdroj: http://www.priamaakcia.sk/data/File/Svaty_Che.pdf, s. 11.

⁴⁰ ARZE, Reginaldo Ustariz. *Che Guevara – Život, smrt a zrození mýtu*. 1. vydání. Praha: Mladá fronta, 2011. ISBN: 978-80-204-2266-8, s. 184.

Guevara kolem sebe šířil významný rys celé revoluce - odhodlání.⁴¹ Guevara cítil zodpovědnost předat svůj talent mezi prostý lid. Cítil povinnost odevzdat ho ve prospěch bezmocných. Dle jeho slov, je talent povinen sloužit světu. Svá revoluční přesvědčení čerpal Guevara z odkazu José Martího⁴². Řídil se hesly: „Nejlepší způsob jak něco říci, je udělat to!“ a „Každý opravdový muž musí na své tváři cítit pohlavek, který dostal jiný člověk. S chudými zeměmi chci hrát o svůj osud, říkal Martí a my to tak činíme.“⁴³

Guevara se nazýval vyhraněným internacionalistou. Byl rozhodnut stát se vyslancem kubánské revoluce se zvláštním posláním. Objevením Martího bylo snahou připojit se k dělnickému hnutí. Che Guevara se již během revoluce v Sierra Maestra prohlašoval za marxistu a o socialistických zemích se vyjadřoval velmi pozitivně.⁴⁴

Guevara je autorem díla „Partyzánská válka“, ve kterém se věnuje zásadám a technikám partyzánského boje. Jednotlivé kapitoly nesou názvy - Podstata partyzánského boje, Partyzánská strategie, Partyzánská taktika, Boj v příznivém terénu, Boj v nepříznivém terénu, Partyzánská válka ve městě. Základními poznatky pro revoluční hnutí v Latinské Americe jsou následující:

1. Lidové ozbrojené síly mohou zvítězit ve válce proti pravidelné armádě.
2. Není vždy nutné vyčkávat, až dozrají všechny podmínky pro revoluci: povstalecké ohnisko je může vytvořit samo.
3. V hospodářsky málo vyvinuté Latinské Americe bude ozbrojený boj probíhat především na venkově.⁴⁵

⁴¹ RANSDORF, Miloslav. *Muž svědomí (Ernesto Che Guevara)*. Obzor 512.2000, s. 21.

⁴² **José Martí** – argentinský generál, bojovník za nezávislost latinskoamerických zemí. Argentinský národní hrdina (1778-1850), zdroj: MOSCATO, Antonio. *Che Guevara*. Orego. Praha. 1997. ISBN: 80-86117 – 09 – X, s. 39.

⁴³ MOSCATO, MOSCATO, Antonio. *Che Guevara*. 1. Vydání. Orego. Praha. 1997. ISBN: 80-86117 – 09 – X, s. 40.

⁴⁴ MOSCATO, Antonio. *Che Guevara*. 1. Vydání. Orego. Praha. 1997. ISBN: 80-86117 – 09 – X, s. 47.

⁴⁵ GUEVARA, Ernesto: *Partyzánská válka*. 1. Vydání. Praha, Naše vojsko, 1961, s. 9.

Kapitola popisuje zrod Guevary – revolucionáře. Věnuje se rovněž Hnutí 26. července – skupině partyzánů, která svrhla režim Fulgencia Batisty. Kubánská revoluce trvala od roku 1956 do roku 1959. V závěru revoluce se stal Fidel Castro novým diktátorem Kuby. Ernesto Guevara napsal o průběhu partyzánské války knihu Partyzánská válka (obecné rady jak vést partyzánskou válku).

4 Kubánská politika

Fidel Castro se stal roku 1956 vůdcem Kuby. Vedoucí role v politice připadly na jeho pobočníky z guerilly. Ernesto Guevara nejpve přijal roli Ministra financí a později ředitele Národní banky. Ač bez vzdělání v oborech, funkcí se ujal. Po dobu, kterou strávil v těchto vysokých funkcích, udržoval diplomatické politické styky se Socialistickým svazem a Spojenými státy americkými. Aktivně se účastnil operace v Zátocě sviní (1961), jež byla provedena CIA (Central Intelligence Agency) s cílem odstranit Castra. Tato kapitola zaznamenává Guevarovo působení v politice a dále nahlíží na kubánskou politiku na pozadí 60. let 20. Století.

4.1 Guevara a politika Kuby

Ernesto Guevara realizoval po dobu svého aktivního působení v kubánské politice následující kroky:

1. Řídil Národní banku.
2. Stal se ministrem průmyslu.
3. Zavedl model socialismu na Kubu.
4. Realizoval systém plánování v hospodářství.
5. Provedl pozemkovou reformu.
6. Centralizoval zdroje.

Guavara se stal v roce 1960 ředitelem kubánské Národní banky. Řídil ústřední banku 14 měsíců. Byl zodpovědný za kubánskou monetární politiku, zahraniční měnové rezervy a makroekonomickou strategii.⁴⁶ Guevarovým cílem bylo více zaměřit bankovníctví na zahraniční obchod. Zastával názor, že ekonomická sféra by měla být druhořadá v politice i v životě. Společnost by měla být řízena jinak než penězi. Došlo k vystupnění konfliktu s Američany v otázce cukrových kvót, rafinace sovětské ropy, nákupy zbraní v Evropě a SSSR.⁴⁷

23. února 1961 byl Guevara jmenován ministrem průmyslu a zároveň členem Ústředního plánovací komise a zanedlouho její předsedou. Ač nevzdělán v oborech, funkcí se zhostil. Komentoval své rozhodnutí slovy: „Když revoluce žádá pozici, ujmí se jí a dělej jí nejlépe, jak dovedeš.“⁴⁸ Funkci ministra průmyslu zastával Guevara od roku 1961 do roku 1964. V době svého mandátu zavedl na Kubě následující změny: systém plánování v hospodářské sféře, zavedení socialistického modelu fungování společnosti, pozemkovou reformu, centralizaci zdrojů.

Guevara jako ministr průmyslu propagoval maoistickou strategii tzv. velkého skoku, rychlé industrializace Kuby.⁴⁹ Zavedl politiku plánování, v níž podniky musely vykazovat záznamy z uplynulého roku. Prováděl roční analýzy o každém podniku. Dohlížel na fungování každého ze svých oddělení. Plánování nazval Guevara jako způsob bytí socialistické společnosti. Dle Guevary je pomocí plánování možné řídit ekonomiku až k jejímu cíli - osvobození lidu v rámci fungování komunistické společnosti.⁵⁰ Politika plánování byla založena roku 1960 dle modelu plánování v sovětském stylu.⁵¹

Jak již bylo zmíněno, Guevara od mládí sympatizoval s marxismem. Ve funkci ministra průmyslu se stal na Kubě „mužem č. 2“ a působil rovněž jako diplomat mezi

⁴⁶ CASTENADA, Jorge G. : *Companero – Život a smrt Che Guevary*. 1. Vydání. Praha, BBart, rok. ISBN: 80 – 7341 – 000-1, s. 167.

⁴⁷ CASTENADA, pozn. 46, s. 170.

⁴⁸ ANDERSON, John Lee. *Che Guevara: A revolutionary life*, 1. vydání. New York: Grove Press, 2010. ISBN: 978-0-8021-9725-2 (e-book) Zdroj: <http://libgen.info/view.php?id=542148>, s. 120.

⁴⁹ KOSTLÁNOVÁ, Andrea. Che Guevara, Robespierre Castrovy revoluce. [online]. 2013 [cit. 2013-06-05]. Dostupné z: <http://www.kostlanova.blog.idnes.cz/c/320639/Che-Guevara-Robespierre-Castrovy-revoluce.html>

⁵⁰ RANSDORF, Miloslav. *Muž svědomí (Ernesto Che Guevara)*. Obzor 512.2000. s. 29.

⁵¹ GAMBONE, Larry: *Svatý Che aneb proč anarchisté nenávidí Che Guevaru*. Solidarita, 1997. Zdroj: http://www.priamaakcia.sk/data/File/Svaty_Che.pdf, s. 8.

Kubou a KGB.⁵² Ovlivněn sovětským protředím a nastudovanými díly jako marxův Kapitál, zvolil socialismus jako vhodný politický model aplikovatelný na kubánskou společnost. K socialismu se již v roce 1959 vyjádřil slovy: „Zasvětim mu celý život. Zatím o něm jen čtu, abych ho později mohl vybudovat.“⁵³

Guevara je autorem díla „Socialismus a člověk na Kubě.“ V tomto díle jsou popsány socialistické principy, které měly být na Kubě zavedeny. Zde jsou zmíněny hlavní body díla: Fungující ekonomika státu je důležitá pro udržení politického systému v zemi. Pro vybudování komunismu je třeba současně s ekonomikou vybudovat nového člověka⁵⁴. Občané státu jsou vychováváni vlivem společnosti a sebevzděláváním. Komunistickou stranu viděl Guevara jako avantgardní organizaci. Cílem strany bylo učinit z avantgardy záležitost mas. Masy – prostý kubánský lid – měly být vychovány pro komunismus. Úkolem strany bylo být příkladem pracovitosti a obětovnosti, její činnost měla vést masy k naplnění revolučních cílů. Společnost má být schopná čelit problémům výstavby, třídním nepřítelům, imperialismu.⁵⁵

Kuba byla prohlášena socialistickou, nastal odliv inženýrů a techniků (zemi opustilo 75% zmíněných odborníků). Průmyslová výroba se po vítězství revoluce zvýšila o sedm procent. Vzestup nebyl vyšší jelikož Kuba byla blokována USA.⁵⁶

Ekonomika Kuby byla založena na vývozu cukrové třtiny. V roce 1960 sklizeň skončila krachem. Guevara chtěl industrializovat, bez finančních zdrojů z cukrové třtiny nemohl. Tato situace vedla Guevaru k úsilí o centralizaci⁵⁷ zdrojů. Centralizací došlo k rozdělení průmyslové a zemědělské složky. Tento „nejzvláštnější z ekonomů“⁵⁸ se snažil propojit ekonomii s vizí sociálních procesů.

Guevara nechal provést radikální pozemkovou reformu, znárodnil průmysl a služby a poskytl pomoc národně osvobozenickým hnutím zemím Latinské Ameriky.⁵⁹ Vytvořil Instituto Nacional de la Reforma Agraria, tento ústav poskytoval bezzemkům půdu zabranou velkostatkářům.

⁵² KGB – Výbor státní bezpečnosti, ruská tajná služba, zdroj: <http://cs.wikipedia.org/wiki/KGB>

⁵³ ANDERSON, John Lee. *Che Guevara: A revolutionary life*, 1. vydání. New York: Grove Press, 2010. ISBN: 978-0-8021-9725-2 (e-book) Zdroj: <http://libgen.info/view.php?id=542148>, s. 167.

⁵⁴ ANDERSON, pozn. 53, s. 210.

⁵⁵ GUEVARA, Ernesto: *Socialism and man in kuba*. Montevideo, Ocean Press. 2005. Zdroj: <http://www.marxists.org/archive/guevara/1965/03/man-socialism.htm>

⁵⁶ ARZE, Reginaldo Ustariz. *Che Guevara – Život, smrt a zrození mýtu*. 1. vydání. Praha: Mladá fronta, 2011. ISBN: 978-80-204-2266-8, s. 152.

⁵⁷ Centralizace – soustřeďování do jednoho organizačního území (slovník cizích slov)

⁵⁸ RANSDORF, Miloslav. *Muž svědomí (Ernesto Che Guevara)*. Obzor 512.2000, s. 20.

⁵⁹ RANSDORF, pozn. 58, s. 29.

Valtr Komárek vyzdvihoval na Guevarovi jeho pochopení dynamiky kapitalismu na světové úrovni, koncepci socialismu, kritickou vůči existujícím modelům a založenou na údělu mas. Masy musí inspirovat politiku komunistické strany a utvářet ji v trvalé diskuzi. Dle Komárka bylo největším příspěvkem Guevary k ekonomické teorii jeho odmítnutí izolovat ekonomiku od sociálního hnutí.⁶⁰

Guevara byl „samostatný myslitel a stratég“⁶¹, tozn.: nebyl závislý na sovětské ortodoxii. Jeho myšlenky jsou známé jako „guevarovský marxismus“ – tento termín se používá od roku 1954. V dopise rodičům na rozloučenou ohledně svého postoje k marxismu napsal (roku 1960): „V podstatě se nic nezměnilo, s výjimkou toho, že jsem mnohem víc uvědomělý, můj marxismus se zakořenil a očistil. Věřím v ozbrojený boj jako jediné řešení pro národy, které bojují za svou svobodu, a jsem důsledný ve svých přesvědčeních.“⁶²

Guevara věřil ortodoxnímu marxismu-leninismu. Ortodoxní marxismus vylučuje svobodné podmínky demokratického života. Byl nelítostný. Vždy říkal, že součástí revoluce musí být nenávisť a zabíjení. Během jeho adorace ti, kteří po desetiletí malují jeho portréty po zdech a nosí je na tričkách, na mnohé zapomněli. Každý kult, každé zbožňování opomíjí druhou, temnější stránku osobnosti. Guevara byl na Kubě zakladatelem popravčích čet.⁶³ Sám ve svém projevu v OSN v New Yorku jako zástupce Kuby jasně prohlásil: „Ano, popravovali jsme, popravujeme a budeme popravovat!“⁶⁴

Viděl tato extrémní řešení jako přirozenou součást spravedlivé revoluce. Věřil v permanentní revoluci, v její tvrdou ortodoxní linii. Jeho nepřítelem byl nejdříve imperialismus USA a celý kapitalistický svět. Později se však rozešel i se Sovětským svazem. Politika SSSR se mu jevila málo ortodoxní, málo revoluční.⁶⁵

V roce 1965 Guevara definitivně zmizel z politické scény Kuby. V roce 1964 bylo zřejmé, že plány s industrializací Kuby se nezdařily. Přeměnit Kubu, zemi

⁶⁰ MOSCATO, Antonio. Che Guevara. Orego. Praha. 1997. ISBN: 80-86117 – 09 – X, s. 53.

⁶¹ RANSDORF, Miloslav. *Muž svědomí (Ernesto Che Guevara)*. Obzor 512.2000,s. 23.

⁶² RANSDORF, pozn. 61, s. 29.

⁶³ ZELENÝ, Mislav. *Che Guevara: idol svobody nebo zabiják?*. [online]. 2012 [cit. 2013-06-05]. Dostupné z: <http://www.m.ihned.cz/c1-57881510-che-guevara-idol-svobody-nebo-zabijak>

⁶⁴ ZELENÝ, pozn. 62.

⁶⁵ ZELENÝ, pozn. 62.

prosperující z vývozu cukrové třtiny, na stát založený na průmyslové složce, obchody se zemědělstvím a továrních výrobků selhal.⁶⁶

4.2 Kuba a vztahy se SSSR

V únoru 1960 Guevara podepsal obchodní smlouvu se Sovětským svazem, jež zbavila Kubu a její cukrovarnický průmysl závislosti na americkém trhu.⁶⁷ Smlouva zavazovala SSSR odkoupit z Kuby půl milionu tuny cukru v roce 1960. Zavazovala odkupovat milion tun každý rok do roku 1964. Kubě nebyla vyplácena finanční hotovost, ale sovětské zboží, zejména ropa. Pátým a šestým rokem trvání smlouvy již Kuba měla obdržet hotovost. Sovětský svaz dále přislíbil financování výrobních hal, nákup strojů a podpodru industrializace.⁶⁸

V roce 1961, po vylodění v Zátocě sviní, se vztahy Kuby a SSSR začaly utužovat. Na Kubě probíhala roku 1962 jaderná krize.⁶⁹ Sovětský svaz chránil vzdušný prostor nad Kubou (proti útokům ze strany Spojených států). Rusové stáhli své rakety a ukončili tak kubánskou jadernou krizi z roku 1962. Guevara reportérovi Daily Worker (Londýn) řekl: „Kdyby ty jaderné zbraně byly pod kontrolou Kubánců, odpálili bychom je“.⁷⁰

Roku 1963 Guevara sympatizoval s čínskou formou stalinismu. Číňané totiž chápali smysl obětování se. Oběť chápali jako základní věc. V roce 1965 zmínil Guevara možnost zahájení revoluční a apokalyptické války, i kdyby to znamenalo shoení atomové bomby. Z této masové destrukce měl vyrůst nový socialistický pořádek.⁷¹

Na Kubě bylo nutné rychlé seznámení s marxismem, s metodami plánování, překonání negramotnosti, atd. Guevara měl obrovský zájem o technické objevy

⁶⁶ HARRIS, Richard : *Che Guevara A Biography*, Greenwood, AN IMPRINT ABC-CLIO, LLC, Santa Barbara, California. 2011, zdroj: <http://www.scribd.com/doc/122480714/Che-Guevara-a-Biography>, ISBN 978-0-313-35917-0 (e-book), s. 121.

⁶⁷ RANSDORF, Miloslav. *Muž svědomí (Ernesto Che Guevara)*. Obzor 512.2000. s. 23.

⁶⁸ ANDERSON, John Lee. *Che Guevara: A revolutionary life*, x. vydání. New York: Grove Press, 2010. ISBN: 978-0-8021-9725-2 (e-book) Zdroj: <http://libgen.info/view.php?id=542148>, s. 173.

⁶⁹ Kubánská jaderná krize – tzv. karibská krize. Na Kubu byly umístěny ruské rakety k ochraně Kuby před útokem ze strany USA, zdroj: http://studena.valka.cz/kubanska_raketova_krize.htm

⁷⁰ GAMBONE, Larry: *Svatý Che aneb proč anarchisté nenávidí Che Guevaru*. Solidarita, 1997. Zdroj: http://www.priamaakcia.sk/data/File/Svaty_Che.pdf, s. 5.

⁷¹ GAMBONE, pozn. 70, s. 5.

a o špičkovou techniku. Snil o elektronice, automatizaci, atomových elektrárnách na Kubě.⁷²

Kuba se stala aktérem Studené války, jelikož v 60. léta 20. století byla obdobím soupeření mezi západními (zejména USA) a východními mocnostmi (především SSSR). Lšící se ideologie, soupeřivost - až nenávist zmíněných aktérů téměř způsobila třetí světovou atomovou válku.

Pozemková reforma z roku 1959 byla prvním důležitým krokem nové kubánské vlády. Spojené státy americké byly pobouřeny ustanovením, že každá těžba společností na Kubě musí odevzdat státu 60% zisku. Většinu kubánské ekonomiky v té době ovládaly Spojené státy. Podíl těžbařského průmyslu mohl být zanedbatelný, Američanům se jednalo především o princip.

Díky masivní sovětské podpoře Kuby bylo umožněno Castrovi ustát americkou hospodářskou blokádu, která vygradovala 20. dubna 1960, kdy byla zastavena veškerá americká pomoc Kubě a posléze byla ukončována i zbývající ekonomická spolupráce. Kuba tak byla závislá zejména na Sovětském svazu. Došlo ke znárodnění bank a podniků.

4.3 Kuba a vztahy s USA

Vztahy mezi Kubou a USA byly v šedesátých letech 20. století velmi napjaté. Komunistická Kuba stála v protikladu k demokratickým Spojeným státům. Karibská krize z roku 1961 téměř rozpoutala válku mezi těmito dvěma státy. Raketová krize pak v roce 1962 skoro přivedla USA a SSSR na pokraj atomové války. Později situaci Guevara okomentoval slovy: „Osvobození lidu z imperialistické agrese je hodné milionů obětí atomové války.“⁷³

Kuba se stala oblastí sporu západního a východního bloku, tím i centrem světového dění. Napjatá situace mezi Kubou a USA gradovala operací v Zátocě svíní (viz. dále). Po této invazi došlo k uvolňování napětí mezi USA, Kubou a SSSR.

⁷² RANSDORF, Miloslav. *Muž svědomí (Ernesto Che Guevara)*. Obzor 512.2000. s. 23.

⁷³ *Hele Guevara! Proč se stal astmatický kluk Ježíšem latinské Ameriky*. [online]. 2012 [cit. 2013-06-05]. Dostupné z: <http://www.national-geographic.cz/detail/hele-guevara-proc-se-stal-astmaticky-kluk-jezisem-latinske-ameriky-7370/>

V roce 1960 podepsal Fidel Castro obchodní smlouvu se Sovětským svazem. Kuba kupovala sovětskou ropu, výměnou za prodej cukru. Spojené státy americké - na důkaz nelibosti s touto smlouvou - ukončily svoje obchodování s Kubou.

Spojené státy přišly o vedoucí roli v řízení kubánského hospodářství. Na konci 50. let bylo kubánské hospodářství řízeno ekonomickými subjekty s centrálním vedením USA. Nyní byla podepsána smlouva Kuby se Sovětským svazem. Spory se tedy začaly vést v oblasti ropného průmyslu a zemědělství. Tento konflikt, ve kterém USA zamezila dodávce všeho na Kubu, vyústil v přerušení diplomatických vztahů mezi Kubou a USA. Castro přijal roku 1961 marxismus-leninismus, naprostý opak k politice kapitalistických USA.⁷⁴ Na Fidela Castra byly cíleny atentáty (teroristické útoky v Havaně, bombardování na letišti).

Nejvýraznější akcí vedenou ze strany USA proti Kubě, byla akce známá jako Zátoka sviní (viz. Obrázek 8 – Zátoka sviní). Jednotka CIA se vylodila u břehu Kuby v provincii Matanzas, s cílem odstranit Fidela Castra. Akce byla mylně podporována domněnkou, že se kubánské obyvatelstvo přidá na stranu Američanů. Měla být zahájena silná propagandistická kampaň, která měly vyvolat občanskou válku.⁷⁵ Kuba zůstala neporažena a upevnila tak svůj hospodářský a politický kurz, ba navíc ponížila Spojené státy v očích Latinské Ameriky.

Guevarův nenávistný postoj k USA byl patrný od začátku jeho politických aktivit. V roce 1960 otiskl americký časopis Time na přední stranu portrét Guevary (viz. Obrázek 9 - Guevara na titulce magazínu Time). Dostal se tak do povědomí všech Američanů. Krátký článek vysvětloval situaci na Kubě: „Ministr Castro, 33 let, je srdcem, duší, hlasem a vousatou tváří dnešní Kuby. Jeho mladší bratr Raul, armádní voják je pěstí, která svírá revoluční dýku. Ředitel Národní banky Guevara je mozkiem. Je to on, kdo je odpovědný za levicovou oreintaci Kuby. On směřuje Kubu k alianci se SSSR. Je nejvíce fascinující a nejnebezpečnější z této trojice. S melancholickým úsměvem fascinujícím ženy, vede Kubu s ledovou kalkulací, kompetencí, vysokou inteligencí a chladným smyslem pro humor“.⁷⁶

⁷⁴ PTÁČNÍK, Jan. Konflikty USA a Kuby na počátku 60. let a jejich vliv na formování a aplikaci práva mezinárodní bezpečnosti [online]. *E-polis.cz*, 2010. [cit. 2013-06-09]. Dostupné z: <http://www.e-polis.cz/pravo/438-konflikty-usa-a-kuby-na-pocatku-60-let-a-jejich-vliv-na-formovani-a-aplikaci-prava-mezinarodni-bezpecnosti.html>, ISSN 1801-1438.

⁷⁵ CASTENADA, Jorge G. : *Companero – Život a smrt Che Guevary*. 1. Vydání. Praha, BBArt, rok. ISBN: 80 – 7341 – 000-1, s. 197.

⁷⁶ Prime Minister Castro, at 33, is the heart, soul, voice and bearded visage of present-day Cuba. His younger brother, Armed Forces Chief Raul Castro, 29, is the fist that holds the revolution's dagger.

Guevara cítil ke Spojeným státům upřímnou nenávist. Dával jim odpovědnost za sociální nerovnosti po celém světě, zejména v Latinské Americe. Ve vztahu k USA (a nejen k nim) Guevara nikdy nedělal kompromisy, ani ústupky - takové chování nazýval projevem nedostatku vůle a odhodlání⁷⁷. Guevara plánoval zahájit válku proti USA. Válku, která měla být "totální", vedena uvnitř i vně USA, vedena dokud se morálka Američanů nezačne rozkládat. Jeho cílem bylo rozpoutat novou válku ve Vietnamu.⁷⁸ Plánoval rozpoutat dvě i více obdobných válek ve Vietnamu. Populace světa by se měla sjednotit v boji proti největšímu nepříteli lidstva: USA.

V únoru 1962 Spojené státy americké rozšířily obchodní omezení na Kubě. Spojené státy zakázaly dovoz všech výrobků obsahující kubánský materiál, i v případě, že byly vyrobeny ve třetí zemi. V roce 1963 ekonomická a sociální omezení vzrostla. Američtí občané měli zakázáno cestovat na Kubu a provádět veškeré finanční a obchodních transakce. Aktiva Kubánců na území USA byla zmrazena.

Na Kubě se revolucionář Guevara mezitím ideologicky stále více rozcházel s bratry Castrovy. Proto se místo na řešení kubánské situace zaměřil na celý svět. Rozhodl se, že bude vyvážet (internacionalizovat) revoluci.

Tato kapitola shrnuje politickou situaci Kuby na pozadí 60. let 20. století - období velkých změn a inovací v politice (pokusy o industrializaci, snaha o přeměnění Kuby v socialistický stát). Kuba se stala jedním z dějišť studené války. Vláda Spojených států amerických (Kennedy) a agenti CIA se pokusili provést několik atentátů na Fidela Castra. Nejvýraznější akcí v tomto směru byla operace v Zátocě sviní.

National Bank President Che Guevara, 32, is the brain. It is he who is most responsible for driving Cuba sharply left, away from the U.S. that he despises and into a volunteered alliance with Russia. He is the most fascinating, and the most dangerous, member of the triumvirate. Wearing a smile of melancholy sweetness that many women find devastating, Che guides Cuba with icy calculation, vast competence, high intelligence, and a perceptive sense of humor. **Zdroj:** ABRAMS, Denis. The great hispanic heritage. Chelsea House Publishers. New York. 2010. ISBN 978-1-4381-3464-2 (e-book), s. 7

ABRAMS, Denis. The great hispanic heritage. Chelsea House Publishers. New York. 2010. ISBN 978-1-4381-3464-2 (e-book)

⁷⁷ GAMBONE, Larry: *Svatý Che aneb proč anarchisté nenávidí Che Guevaru*. Solidarita, 1997. Zdroj: http://www.priamaakcia.sk/data/File/Svaty_Che.pdf

⁷⁸ **Válka ve Vietnamu** – Jižní Vietnam bojoval proti komunistickému Severnímu Vietnamu

5 Revoluce v Bolívii

Tato kapitola zaznamenává poslední velkou (neúspěšnou) akci Ernesta Guevary – pokus o provedení revoluce v Bolívii. Akce byla od začátku nepřipravená a provázena nezdary. Je zde popsáno, proč byla k provedení další revoluce vybrána právě Bolívie, politické pozadí revoluce, postup revolucionářů a závěr revoluce.

Dne 11.12.1964 v New Yorku pronesl Guevara na shromáždění OSN příspěvek: „Jsem Kubánek, Argentinec, latinskoamerický vlastenec. Jsem připraven položit svůj život kdykoli za osvobození jakékoli země, aniž za to cokoli od kohokoli žádám, aniž kladu jakékoli požadavky, aniž chci kohokoli vykořisťovat.“⁷⁹

V Latinské Americe byla totální závislost na USA, ale také homogenita, blízkost podmínek, jazyka, zvyků, náboženství. Dle Guevary zde (v zemích Latinské Ameriky) národní buržoasie ztratily svou schopnost postavit se imperialismu. Řešení viděl v provedení socialistické revoluce.⁸⁰ Záměrem revoluce bylo vyburcovat Rusko a Čínu, plus guerrilová hnutí třetího světa, sjednotit se a v jednom mocném bloku zničit Spojené státy.⁸¹

V listopadu 1966 odjel Guevara do Bolívie „udělat revoluci“ v Latinské Americe. Chtěl upozornit na nepřijatelné podmínky pro život lidí ve „třetím světě.“⁸² Bolívie se nachází uprostřed Latinské Ameriky, je tedy ohniskem pro šíření revolucí do okolních zemí. Situace ve světě v 60. letech 20. století byla následující. Ve „třetím světě“ se nacházelo 600 milionů hladovějících, 800 milionů analfabetů, 3 miliardy chudých. Nedostatek, produkováný kapitalistickým systémem.⁸³ Bolívie měla být obětována pro vytvoření podmínek pro revoluce v sousedních zemích.

Předností Bolívie byla Komunistická strana Bolívie, která měla silnou podporu obyvatel a vhodná lokalizace země. Hraničila s nejdůležitějšími latinskoamerickými zeměmi, plnými revolučního napětí.

Celoživotním záměrem Guevary bylo změnit politickou situaci v jeho rodné Argentině. Bolívie se zdála přirozenou alternativou argentinského projektu. Měla

⁷⁹ MOSCATO, pozn. 82, s. 208.

⁸⁰ RANSDORF, Miloslav. *Muž svědomí (Ernesto Che Guevara)*. Obzor 512.2000. s. 25.

⁸¹ GAMBONE, Larry: *Svatý Che aneb proč anarchisté nenávidí Che Guevaru*. Solidarita, 1997. Zdroj: http://www.priamaakcia.sk/data/File/Svaty_Che.pdf, s.6.

⁸² **Třetí svět** – ekonomicky málo rozvinuté státy světa

⁸³ ARZE, Reginaldo Ustariz. *Che Guevara – Život, smrt a zrození mýtu*. 1. vydání. Praha: Mladá fronta, 2011. ISBN: 978-80-204-2266-8, s. 243.

historická pouta s Kubánci, příhodné zeměpisné podmínky, zahrnující pět hranic, údolí i hory, tropické i sněhem pokryté oblasti.⁸⁴ Bojovali za nesouhlas s obtěžováním imperialismu a zeslabování amerického tlaku na Kubu.

Na Kubě probíhal výběr a výcvik týmu revolucionářů určených k bojům v Bolívii. Tým zahrnoval zkušené bojovníky z invaze ze Sierra Maestry z roky 1958. Výcvik probíhal ve výcvikovém táboře v provincii Oriente. Bojovníci se museli vyznat v politických a vojenských záležitostech. 15. Říjen 1967 byl určen jako den vypuknutí revoluce. Partyzáni začali odjíždět do Bolívie v malých skupinkách.

Akce se potýkala s problémy od začátku. Revolucionáři počítali s podporou kubánské komunistické strany – měla dodat zbraně, bojovníky, vytvořit městskou síť. Bolívie chtěla vyvolat naprostou revoluci. Guevara měl být vojenským vůdcem, Monje politickým vůdcem revoluce.⁸⁵

V průběhu partyzánské války v Bolívii si Guevara vedl deník (dílo „Bolivijský deník“). O posledních dnech Guevary byl natočen film Partyzánská válka.⁸⁶ 31. prosince 1966 vedl Guevara spor s Mario Monjem⁸⁷, o vedoucí roli v revoluci.⁸⁸ Guevara vyhrál, ale ztratil podporu komunistické strany.

Základní tábor revoluce byl umístěn v údolí řeky Nancahuazú (viz. Obrázek 10 – ohnisko revoluce v Bolívii). Zde plánoval Guevara vytvořit opevnění, zásoby a vytrénovat partyzány. Po vycvičení vojáků měla být revoluce šířena severně do měst Cochabamba, Santa Cruz, a Sucre. Tak by partyzáni získali kontrolu nad železniční tratí vedoucí ze Severní Argentiny do Santa Cruz. Zamýšleli přerušit dodávky plynu amerického vlastníka Gulg Oil Company vedoucí ze Santa Cruz do Camiri. Druhá základna revoluce měla být umístěna na východu Bolívie, na svazcích pohoří And.

V té době už byl u amerických tajných služeb jedním z nejhledanějších mužů planety. V Bolívii vytvořil partyzánský oddíl s názvem Armáda národního osvobození. Jeho armádě však chybělo to nejpodstatnější – vojáci. Místní rolníci se k partyzánům

⁸⁴ CASTENADA, Jorge G. : *Companero – Život a smrt Che Guevary*. 1. Vydání. Praha, BBArt, rok. ISBN: 80 – 7341 – 000-1, s. 317.

⁸⁵ CASTENADA, pozn. 84, s. 337.

⁸⁶ Film Partyzánská válka – natočeno USA, r. 2008, režie: Steven Soderberg, <http://www.csfd.cz/film/134314-che-guevara-partyzanska-valka/>

⁸⁷ Mario Monje – generální tajemník Komunistické strany Bolívie

⁸⁸ RYAN, Henry Butterfield: *The fall of Che Guevara*. 1. vydání. Oxford University Press, 1998. Zdroj: <http://libgen.info/view.php?id=652717>, s. 158

nepřidali, neboť neměli důvod. Půdu dostali za populistické revoluce už v roce 1952, a proto je žádné další revoluce nezajímaly.⁸⁹

Do Bolívie přijel Guevara pod cizí identitou - jako Ramon Benitez (viz. Obrázek 11 – Guevara jako Ramon Benitez). Monje však odmítl oficiálně podpořit revolucionáře. Chtěl se ujmout role jak armádního, tak politického velitele odboje, což Guevara nemohl přijmout.⁹⁰

Bolivijská revoluce skončila po 18-ti měsících válčení Guevarovy guerilly proti Bolivijské armádě a U. S. Army Rangers⁹¹. Dvě rozdělené frakce Guevarovy skupiny mezi sebou ztratily kontakt. 31. srpna 1967 byla jedna skupina napadena bolivijskými armádními jednotkami a zcela zničena. Guevara tak ztratil veškeré naděje na vítězství. 8. října 1967 byl Guevara a zbývající bojovníci obklíčeni armádou v kaňonu Quebrada del Yuro. Guevara byl vážně zraněn a zajat (viz. Obrázek 12 – dopadení Guevary). Následujícího dne 9.10.1967 byl popraven. Ruce mu byly uříznuty – kvůli identifikaci. Pochován byl v masovém hrobě s několika spolubojovníky. Místo pohřbení bylo utajeno. Třicet let po jeho smrti (agent bolivijské armády se před smrtí přiznal), bylo nalezeno místo jeho hrobu ve městěčku La Higuera.⁹²

Tato kapitola shrnuje průběh Bolivijské revoluce, která měla být prvním státem Latinské Ameriky zbaveným závislosti na USA. Později měla být revoluce šířena do Argentiny a dalších zemí – snaha o provedení „latinskoamerické revoluce“. Akce nebyla dobře naplánována, neměla podporu veřejnosti ani bolivijských vládních stran. Revoluce trvala osmnáct měsíců. Guevara a jeho partyzánský oddíl byli dopadeni a zabiti.

⁸⁹ ING. GOTZOVÁ, Ilona. Svatý, hrdina, nebo masový vrah?. [online]. 2012 [cit. 2013-06-09]. Dostupné z: <http://www.historieweb.cz/svaty-hrdina-nebo-masovy-vrah>

⁹⁰ HARRIS, Richard : *Che Guevara - A biography*. 1. vydání. Santa Barbara, Greenwood. 2011. zdroj: <http://www.scribd.com/doc/122480714/Che-Guevara-a-Biography>, ISBN 978-0-313-35917-0 (e-book),s.157.

⁹¹ U.S Army Rangers –elitní jednotky americké armády, zdroj: <http://www.army.mil/ranger/>

⁹² BETHEL, Kari. Guevara, Che (Ernesto): 1928-1967: Revolutionary Leader. [online]. 2003 [cit. 2013-06-09]. Dostupné z: http://www.encyclopedia.com/topic/Che_Guevara.aspx

6 Odpůrci Guevary

Kontroverzní postava Ernesta Guevary je mnohými obdivována, jinými však zatracována a nenáviděna. V knize Humberta Fontovy, americko - kubánského politologa „Exposing the Real Che Guevara and the Useful idiots who idolize him“ jsou zmíněna fakta, jež kazí zbožnou aureolu Guevary. Chtěl vést atomovou válku proti USA. Je autorem citátu: „Půjdeme cestou vítězství, i když bude stát miliony atomových obětí.“⁹³ Hlásal, že individualismus musí zcela vymizet. S pomocí agentů KGB založil v roce 1959 na Kubě tajnou policii. Guevara byl vrchním soudcem, který určoval konečné rozhodnutí zda odsouzené popravit či nikoli. Byl nemilosrdný - od ledna do dubna 1959 popravčí četa zastřelila více než 550 lidí.⁹⁴ O popravách se vyjadřoval bez emocí: „Samozřejmě, že popravujeme. A budeme pokračovat, tak dlouho, jak jen to bude nutné.“⁹⁵

Na setkání Tří kontinentů v roce 1964 prohlásil směrem k USA : „Nikdy jim nesmíme dát minutu klidu a odpočinku. Tato válka měla být totální, na život a na smrt. Bojovníci musí být připraveni zaútočit, kdekoli bude možné. Imperialistický nepřítel se musí cítit jako lovená zvěř. Tak je zničíme.“

Řídil i očistění armády a vládní byrokracie od zrádců, špiónů a Batistových nohsledů. Zatčení byli jen nedůležití jedinci, protože důstojníci a vrcholoví byrokraté opustili zemi s diktátorem roku 1959.

V médiích bývá Guevara často kritizován. Je přirovnáván k Usámu bin Ládinovi a Adlofu Hitlerovi. Kubánští emigranti na Miami vedli kampaň, s cílem zbořit kult Guevary. Nazývali ho „Řezník z La Cabana“⁹⁶. Fidel Castro přirovnal rozsudky smrti z dob Kubánské revoluce (byly vynášeny členy Revoluční armády) k Norimberským

⁹³ „We will march the path of victory even if it costs millions of atomic victims...“ FONTOVA, Humberto: Exposing the real Guevara and useful idiots who idolise him.,s.16.

⁹⁴ GAMBONE, Larry: *Svatý Che aneb proč anarchisté nenávidí Che Guevaru*. Solidarita, 1997. Zdroj: http://www.priamaakcia.sk/data/File/Svaty_Che.pdf, s. 7.

⁹⁵ ZELENÝ, Mníslav. Che Guevara: idol svobody nebo zabiják?. [online]. 2012 [cit. 2013-06-05]. Dostupné z: <http://www.m.ihned.cz/c1-57881510-che-guevara-idol-svobody-nebo-zabijak>

⁹⁶ the Cuban exile community in Miami conducted a slanderous campaign to smear the popular image of Che by calling him “the Butcher of La Cabaña.”, zdroj: HARRIS, Richard : Che Guevara A Biography, Greenwood, AN IMPRINT ABC-CLIO, LLC, Santa Barbara, California. 2011, zdroj: <http://www.scribd.com/doc/122480714/Che-Guevara-a-Biography>, ISBN 978-0-313-35917-0 (e-book),s.92.

procesům⁹⁷. Dle jeho názoru, byly zločiny spáchané členy Batistovy vlády srovnatelné se zločiny nacistů.⁹⁸

Slovy Guevary: „Síla vůle překoná vše. Osudu se dá vyhnout silou vůle. Zemřít? Ano, ale proděravěly kulkami. Památka trvalejší než mé jméno, je bojovat a zemřít v boji.“ Na setkání Tří kontinentů⁹⁹ v roce 1967 v Havaně, pronesl větu:

„Vlastností, nutnou v této celosvětové válce, byla neúnavná nenávisť, ženoucí nás nad a za přirozené hranice, které jsou pro člověka dědičné, měnící jej ve výkonný, násilný, svůdný a chladný stroj na zabíjení.“¹⁰⁰ Anarchismus a individualismus musel z Kuby zcela vymizet. Che věřil, že k uskutečnění politického pokroku je nutné silné vedení a ochota použít sílu. Taktéž sdílel fašistickou posedlost vůlí - síla vůle překoná vše.¹⁰¹

Revoluční armádu považoval Guevara za zásadní politickou zbraň revoluce.¹⁰² Na Kubě byla omezena svoboda tisku. Dle Gambone, jevil Guevara silné rysy fašismu: zuřivý nacionalismus, používání druhých národů jako obětních beránek byly vždy důležitými rysy fašismu. Guevara byl pevně přesvědčen, že USA je jediným odpovědným za bídu a neštěstí okolního světa.

Guevara se se všemi v závěru rozešel. Přestal obdivovat Sovětský svaz, v roce 1965 ukončil i přátelství s Castrem, když definitivně odešel z politického i sociálně – kulturního života. Dle Mnislava Zeleného, se SSSR i Castro jeví Guevarovi málo ortodoxní.¹⁰³

CIA, ministerstvo zahraničních věcí USA, Meziamerická tisková společnost, většina světového tisku a někteří pravíkoví spisovatelé viděli Che Guevaru jako bezcitného muže, krutého tvrdého a nespravedlivého soudce, který je odpovědný za popravy více než 500 mužů.¹⁰⁴

⁹⁷ **Norimberské procesy** - soudní proces vedený Spojenými státy, Sovětským svazem, Francií a Velkou Británií proti hlavním představitelům Nacistického Německa před Mezinárodním vojenským tribunálem v Norimberku, zdroj: http://cs.wikipedia.org/wiki/Norimbersk%C3%BD_proces

⁹⁸ RYAN, Henry Butterfield: *The fall of Che Guevara*. 1. vydání. Oxford University Press, 1998. Zdroj: <http://libgen.info/view.php?id=652717>, s. 90.

⁹⁹ **Setkání Tří kontinentů** – Jižní Amerika, Afrika, Asie

¹⁰⁰ GAMBONE, Larry: *Svatý Che aneb proč anarchisté nenávidí Che Guevaru*. Solidarita, 1997. Zdroj: http://www.priamaakcia.sk/data/File/Svaty_Che.pdf, s. 5.

¹⁰¹ GAMBONE, pozn. 100, s. 3.

¹⁰² GAMBONE, pozn. 100, s. 4.

¹⁰³ Článek: Che Guevara - prominent kubánské revoluce se stal symbolem rebelie, Odkaz: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/svet/198957-che-guevara-prominent-kubanske-revoluce-se-stal-symbolem-rebelie/>

¹⁰⁴ ARZE, Reginaldo Ustariz: *Che Guevara – Život, smrt a zrození mýtu*. 1. vydání. Praha: Mladá fronta, 2011. ISBN: 978-80-204-2266-8, s. 145

Jeho cílem bylo zlomit individualismus občanů a vytvořit „el Hombre Nuevo“ - komunistu, tvrdě pracujícího ve prospěch celku. Alvaro Vargas Llosa (peruánský odborník na Guevaru), jej nazval chladnokrevným vraždícím automatem, jenž realitu života zaměnil za zaslepenou ideologickou ortodoxii.¹⁰⁵

Tato kapitola měla za cíl poukázat na velkou rozporuplnost Ernesta Che Guevary. Bylo by velmi naivní vidět Guevaru pouze jako romantického hrdinu, jenž bojoval za ideály, neznal slovo strach a byl připraven položit život kdykoli a kdekoli. Propadl ortodoxii a viděl svět svými očima – zavedl na Kubu „rudý teror“, kdy nepřátele jeho myšlenek odsuzoval na smrt. Extrémní hlasy veřejnosti přirovnávají Guevaru k Adolfu Hitlerovi či Usámu bin Ládinovi, o což se zasloužil svými nehumánními výroky o popravách a možnosti odpálení atomových zbraní umístěných na Kubě.

¹⁰⁵ KOSTLÁNOVÁ, Andrea. Che Guevara, Robespierre Castrovy revoluce. [online]. 2013 [cit. 2013-06-05]. Dostupné z: <http://www.kostlanova.blog.idnes.cz/c/320639/Che-Guevara-Robespierre-Castrovy-revoluce.html>

7 Odkaz Che Guevary

Tato kapitola shrnuje myšlenky, jež Guevaru přesahují, přetrvávají a jsou stále aktuální. Guevara věřil v ozbrojenou revoluci, jako jedinou možnost změny politického režimu v zemi. Byl levicově zaměřeným politikem – sympatizoval nejprve s komunismem, poté s marxismem – leninismem a rovněž se stalinismem. Je autorem děl „Motocyklové deníky“, „Partyzánská válka“, „Bolivijský deník“. Chtěl rozšířit revoluce všude po světě – tzv.: „internacionalizovat solidaritu“. Svojí bojovností téměř rozpoutal třetí světovou atomovou válku. Je zde stručně popsána postava generála Fulgencia Batisty a osoba Fidela Castra, kubánských diktátorů, kteří se pohybovali na politickém poli v období let 1950 – 2006.

Dle Valtra Komárka, československého ekonoma, který na Kubě pracoval jako Guevarův poradce v ekonomických záležitostech, byl Guevara člověkem vize, ideálů, odvážným guerillistou. Nedospěl k názoru, že guerillou se svět nezmění. Odešel z Kuby, jelikož se neztotožnil s modelem socialistického realismu (byl zaveden Castrem v 60. letech 20.století). Komárek viděl Guevaru rovněž jako politika posedlého představou, že příkazy, zákazy a represáliemi lze dosáhnout všeho. Popisoval Guevaru jako člověka lhostejného k osudu jednotlivců, hraničícího s určitou bezcitností. V neposlední řadě se zmiňoval o jeho fascinaci trestem smrti a popravami.¹⁰⁶

Guevara je znám jako bojovník proti diktatuře a imperialismu a ikona komerce textilního průmyslu. O Guevarovi byly natočeny filmy - „Motocyklové deníky“, „Guerilla“ a „Partyzánská válka“. Fidel Castro Guevaru viděl jako člověka, jenž v sobě spojoval ctnosti revolucionáře. Byl poctivým člověkem, čestným, vzorem stoického a spartánského života, jehož hodnoty mohou mají univerzální platnost.¹⁰⁷

Slovy Josého Saramagy, nositele Nobelovy ceny za literaturu: „ Třicet let po událostech myslíme na muže v černém baretu s osamělou hvězdou, hlubokýma očima. Kdyby byl katolíkem, byl by určitě prohlášen za svatého.“¹⁰⁸ „Byl viděn jak Kristus, jako bytost vybavena silou. Che Guevara pokračoval ve své existenci, i poté co zemřel. Je člověkem, vyjadřujícím to spravedlivé a důstojné, co přetrvává v každém

¹⁰⁶ Ing. GOTZOVÁ, Ilona. Svatý, hrdina, nebo masový vrah?. [online]. 2012 [cit. 2013-06-09]. Dostupné z: <http://www.historieweb.cz/svaty-hrdina-nebo-masovy-vrah>

¹⁰⁷ ARZE, Reginaldo Ustariz. *Che Guevara – Život, smrt a zrození mýtu*. 1. vydání. Praha: Mladá fronta, 2011. ISBN: 978-80-204-2266-8, s.188.

¹⁰⁸ ARZE, pozn. 107, s. 407.

člověku.¹⁰⁹ Nejvíce se k myšlenkám Guevary hlásí obyvatelé Latinské Ameriky. Zapatisté¹¹⁰ oslavují fakt, že pro Guevaru bylo nejdůležitější osvobození člověka od odcizení (enejenacion). Nebyl sebevrah, ale stratég. Zapatisté Guevaru vidí jako antidogmatického socialistu.¹¹¹

Slovo, které vystihuje Guevaru, je vzpoura. Zapatisté tento fakt komentují slovy: „Sen o přetrvávající skutečnosti, nové, lepší. Sen o vzpouře. Sen Che Guevary.“¹¹² Mexický subkomandante Markos¹¹³ vidí blízkost Guevary v duchu vzpoury. Všechna povstalecká hnutí Latinské Ameriky jsou dědici revolty Che.¹¹⁴ Markos dále vyzdvihuje schopnost Guevary myslet a žít až do nejzazších důsledků této formy myšlení (revoltující myšlení).¹¹⁵

Guevarovy ideje jsou nazývány rovněž jako fantaskní. Vizionářské představy o ozbrojeném boji, odkaz na práva chudých a ponížených. Jeho úvahy o partyzánském boji procházely jistými změnami. Podstatné vždy bylo, že na revoluční situaci se čekat nemusí - partyzánské ohnisko takovou situaci dokáže vytvořit samo, kdykoli a kdekoli.¹¹⁶

Antropolog Mnislav Zelený, odborník na Jižní Ameriku, vidí Guevaru jako člověka, který „byl proti všem“. Proto je oblíben u mladé generace. Dle jeho slov, po vzoru Guevary mladí studenti v 70. letech 20. století opouštěli univerzitní sály a zakládali revoluční a partyzánské buňky po celé Latinské Americe. Budovat lepší společnost je touha většiny mladých. Budování poháněné nenávistí není dobrý začátek. A takový byl Che Guevara.¹¹⁷

¹⁰⁹ ARZE, Reginaldo Ustariz. *Che Guevara – Život, smrt a zrození mýtu*. 1. vydání. Praha: Mladá fronta, 2011. ISBN: 978-80-204-2266-8, s. 408.

¹¹⁰ **Zapatisté** – „Osvobozenecská armáda jihu“. V roce 1983 vznikla ve státě Chiapas Zapatova armáda národního osvobození (Ejército Zapatista de Liberación Nacional, EZLN). zdroj : socialistická solidarita <http://www.socsol.cz/2009/solidarita/zapatiste>

¹¹¹ RANSDORF, Miloslav. *Muž svědomí (Ernesto Che Guevara)*. Obzor 512.2000. s. 33.

¹¹² RANSDORF, pozn. 111, s. 49.

¹¹³ **Subkomandante Markos** - Revolucionář Subcomandante Marcos je mluvčím Zapatistické armády národního osvobození a poradcem zapatistů. Ke guerillové skupině, z níž později vzniklo zapatistické hnutí, se připojil počátkem 80. let. Zdroj: československá anarchistická federace, http://nakladatelstvi.csaf.cz/?page_id=480

¹¹⁴ RANSDORF, pozn. 111, s. 33.

¹¹⁵ RANSDORF, pozn. 111, s. 49.

¹¹⁶ DVOŘÁKOVÁ, Vladimíra a Jiří KUNC. Che, Che, Che, Guevara!!!. [online]. 2003 [cit. 2013-06-09]. Dostupné z: <http://www.listy.cz/archiv.php?cislo=034&clanek=040311>

¹¹⁷ ZELENÝ, Mnislav. Che Guevara: idol svobody nebo zabiják?. [online]. 2012 [cit. 2013-06-05]. Dostupné z: <http://www.m.ihned.cz/c1-57881510-che-guevara-idol-svobody-nebo-zabijak>

Značka „Guevara“ se stala velmi výnosným prodejním artiklem. Snímek Guevary, na kterém upírá pohled do dálky, vznikl v Havaně 5. března 1960. (viz. Obrázek 6 - nejznámější fotografie Guevary. Autor: Alberto Corda). Stal se symbol národní pýchy a předlohou pro vyobrazení na kubánských bankovkách. „Z portrétu se dá udělat karikatura i parodie a zároveň se používá jako politický komentář k nejrůznějším tématům - k antiamerikanismu, k boji za práva gayů a domorodců, k světovému dluhu.“¹¹⁸ Ironií však je, že na značce Guevara vydělávají kapitalisté a buržoazní obchodníci (nepřátelé Guevary). Guevara bývá často považován za vzor mírového idealismu. Toto označení je však velmi vzdáleno realitě. Vždy hlásal ozbrojený boj.¹¹⁹

Fidel Castro doporučuje studovat Guevaru, jelikož charakter myšlenkového dědictví Che má pozitivní aspekty - velký myslitel naznačuje problémy a cesty, indikuje způsoby, požaduje od svých soudruhů úsilí v myšlení, ve studiu - kombinování teorií a praxí. Osvojením myšlenek Guevary je nemožné Che zdogmatizovat a přeměnit ho v pouhý symbol.¹²⁰ Guevara byl samouk, který znovuobjevil vyškrtnuté či mystifikované prvky marxismu.

Rovněž Ransdorf vidí redukování Guevary na symbol jako vulgární zjednodušení. Život Guevary měl dle jeho slov hluboký myšlenkový obsah, směr a smysl. Byl inspirací, šířitelem globalizace solidarity.

Dílo Guevary se stalo inspirací pro ozbrojené i umírněné obhájce lidských práv v 70. letech. Následně se vyvinul přímo kult Guevary. Objevily se také filmy s guevarovskou tematikou. Che se objevil v muzikálu *Evita*¹²¹, který se natáčel v Argentině, fenoménu Guevary jsou věnovány internetové stránky a stále o něm vycházejí nové knihy.

Guevara žil život prostoupený odvahou. Valtr Komárek, v šedesátých letech spolupracovník velkého latinskoamerického revolucionáře, vytkl Guevarovi, že se provinil jako intelektuál tím, že vzal samopal a zabíjel. To prý skutečný intelektuál nedělá.¹²²

¹¹⁸ Článek: Mýtus Che Guevary je výnosným obchodem. [online]. 2006 [cit. 2013-06-09]. Dostupné z: <http://aktualne.centrum.cz/zahranici/amerika/clanek.phtml?id=251285>

¹¹⁹ Ing. GOTZOVÁ, Ilona. Svatý, hrdina, nebo masový vrah?. [online]. 2012 [cit. 2013-06-09]. Dostupné z: <http://www.historieweb.cz/svaty-hrdina-nebo-masovy-vrah>

¹²⁰ MOSCATO, Antonio. Che Guevara. Orego. Praha. 1997. ISBN: 80-86117 – 09 – X, s. 132.

¹²¹ **Muzikál Evita** – režie: Alan Parker, natočeno: 1996, USA. Zdroj: <http://www.csfd.cz/film/7116-evita/>

¹²² RANSDORF, Miloslav. *Muž svědomí (Ernesto Che Guevara)*. Obzor 512.2000, s. 11.

Sága revoluce a sebeobětování narostla do obrovských rozměrů. Jeho smrt se odehrála dle plánovaného scénáře: smrt, která za to stála - chladnokrevná, hrdinská i stoická, hezká i klidná – symbolická.¹²³ Byla to však smrt samotná, která velmi přispěla ke slávě a vytvoření mýtu Guevary. Trvajíc vliv Guevary je ovlivněn identifikací s převratným významem doby. Usiloval o svržení globální hierarchie. Zahrnoval úsilí obrátit vztahy mezi bohatými, mocnými vládnoucími zeměmi, chudými a ovládanými, jako byl karibský ostrov.¹²⁴ Kdo však byl prvotním „spouštěčem“ kubánské revoluce?

Odpověď zní: Fulgencio Batista. Diktátor, který vládl na Kubě nejprve v roce 1940 – 1944, a poté znovu mezi lety 1952 - 1956. V roce 1952 uspořádal Batista státní převrat, zrušil volby, jmenoval se vojenským vůdcem - diktátorem Kuby - a ukončil tak jediné období demokracie na Kubě.¹²⁵ Protistudentské a protibatistovské výtržnosti byly na Kubě velmi časté. Za dobu Batistova vládnutí na Kubě byla zavedena cenzura médií, omezena ústavní práva. Prezidentské volby v roce 1956 nebyly vypsány. Proti Batistovi se postavili i kubánští důstojníci - pučem. Po dobu jeho vlády byla Kuba zkorumpovaná, plná sociálního neklidu. Kubánské politické strany byly rozpuštěny, funkce prezidenta a viceprezidenta byly zrušeny.¹²⁶

V dobách aktivního působení Guevary v politice, byl v blízkém vztahu s Fidelem Castrem – právníkem z Ortodoxní strany, budoucím kubánským vůdcem. Fidel Castro a Che Guevara se výborně doplňovali. Castro byl impulzivní, chladný a skeptický, zatímco Guevara spíše hloubavý, emocionální a optimistický. Fidel Castro byl oddán pouze Kubě, Guevara zasvětil život sociálním a ekonomickým koncepcím. Bez Guevary by se Castro nestal komunistou. Che Guevara bez Castra by nebyl nikdy víc než marxistický teoretik a idealistický intelektuál¹²⁷. Castro se dostal k moci roku 1959. Cítil se být demokratem, proto získal masovou voličů podporu již během revoluce. Krátce po zvolení prezidentem Kuby však došlo ke znárodnění pozemků a průmyslových podniků. Na Kubě byl nastolen opět autoritářský, téměř diktátorský režim. Demonstroval odhodlanost země bojovat za komunismus kdekoli na světě. Populárním se Castro stal i v Hnutí nezúčastněných zemí, jehož se stal v roce 1979 předsedou. Rozčaroval a postupem času zklamal kubánský lid svým hrubým

¹²³ CASTENADA, Jorge G. : *Companero – Život a smrt Che Guevary*. 1. Vydání. Praha, BBArt, s. 367.

¹²⁴ CASTENADA, Jorge G. : *Companero – Život a smrt Che Guevary*. 1. Vydání. Praha, BBArt, s. 370.

¹²⁵ CASTENADA, Jorge G. : *Companero – Život a smrt Che Guevary*. 1. Vydání. Praha, BBArt, s. 88.

¹²⁶ CASTENADA, pozn. 124. s. 88.

¹²⁷ CASTENADA, pozn. 124 s. 92.

porušováním lidských práv, potlačováním a pronásledováním opozičních politiků, neobratnou ekonomickou politikou, tvrdou cenzurou tisku a nakonec také zákazem emigrace. Státisíce Kubánců během jeho diktatury emigrovaly do zahraničí. Neznámé množství se jich utopilo při pokusu přeplout pomocí vratkých plavidel moře na americkou Floridu.

Fidel Castor roku 1967 o Guevarovi řekl : „Chceme – li vyjádřit jací mají být naši spolubojovníci revolucionáři – necht' jsou jako Che. Jací by měli být lidé budoucích generací? – Ať jsou jako Che! - vzor člověka, který nepatří do dnešní doby, který patří budoucnosti, bez jediné poskvrny v jednání, postojích.“¹²⁸

Voják Felix Rodriguez, který byl přítomný zatýkání Guevary v Bolívii, vidí symboliku Guevary skepticky: „Castro z něj udělal antiimperialistický symbol. Hodně lidí z těchto zemí (Kuba, Latinská Amerika) by si přálo žít, jako žijí lidé v USA, a zároveň USA nenávidějí a vidí Che Guevaru jako symbol. A kubánská vláda to podporuje. Je to díky propagandě.“¹²⁹

Pro vysoce politizovaného a citlivého mladého muže bylo zcela normální věřit v nekonečné zlo imperialismu a ctnosti socialistické vlasti a vidět v komunistických aktivistech posly světové revoluce.¹³⁰ Guevara věřil v ozbrojenou revoluci jako jedinou možnost změny politického režimu v zemi. Valtr Komárek shrnul kroky Guevary – chtěl provést revoluce po celém světě (zejména v Kongu a zemích Latinské Ameriky), úspěch kubánské revoluce byl však nepřenosný. Snažil se revoluci tzv. internacionalizovat.¹³¹

Jméno Guevary je synonymem vzpoury proti nespravedlnosti. Symbolem, který podněcuje nová pokolení sociálních bojovníků. Che je odpovědí těm, kteří tvrdí, že socialismus zemřel.¹³²

¹²⁸ ARZE, Reginaldo Ustariz: *Che Guevara – Život, smrt a zrození mýtu*. 1. vydání. Praha: Mladá fronta, 2011. ISBN: 978-80-204-2266-8, s. 189.

¹²⁹ GAZDÍK, Roman. Rozhovor: Guevara byl špatný partyzán, říká agent CIA. [online]. 2009 [cit. 2013-06-09]. Dostupné z: <http://aktualne.centrum.cz/zahranici/amerika/clanek.phtml?id=639814>

¹³⁰ CASTENADA, Jorge G. : *Companero – Život a smrt Che Guevary*. 1. Vydání. Praha, BBArt, rok. ISBN: 80 – 7341 – 000-1, s.93.

¹³¹ MOSCATO, Antonio. *Che Guevara*. 1. Vydání. Orego. Praha. 1997. ISBN: 80-86117 – 09 – X, s. 53.

¹³² RANSDORF, Miloslav. *Muž svědomí (Ernesto Che Guevara)*. Obzor 512.2000. s.5.

Tato kapitola shrnuje fakta, díky kterým se stal Guevara legendou. Spíše než pro své ideály na poli politickém a hospodářském (zavádění socialismu na Kubu, industrializace Kuby), je Guevara stále symbolem veřejnosti díky své bojovnosti, permanentní vzpouře a bojem proti nespravedlnosti (chtěl zavést beztřídní společnost). Podařil se mu státní převrat (svržení diktátora Batisty a začátek diktatury Castra). Ačkoli mnozí mladí nevědí o Guevarovi mnoho, stále se masově prodávají trička a suvenýry s Guevarovým portrétem. Značka „Guvera“ prodává. O jeho osobě se natáčí filmy (Motocyklové deníky, Che Guevara, Che Guevara: Partyzánská válka, Evita).

8 Závěr

Nejdůležitější data v životě Ernesta Guevary

- 1928 – narozen v Argentině
- 1951 – podniká cesty po Jižní Americe
- 1952 – dokončuje studium medicíny
- 1954 – ovlivněn revoluční atmosférou v Guatemale (sympatie s marxismem)
- 1955 – seznámení se s Fidelem Castrem
- 1956 – počátek kubánské revoluce (titul Velitel)
- 1959 – dobytí kubánské město Santa Clara, vítězství revoluce (stává se vedoucím poprav ve věznici La Cabana)
- 1960 – kubánský diplomat (SSSR, USA, Čína, Severní Korea, NDR, Československo)
- 1960 – 65 – ředitel kubánské Národní banky, ministr průmyslu, aktivní v politice: podpora marxismu – leninismu, socialismus na Kubu
- 1966 -1967 – bolivijská revoluce
- 8.10. 1967 – smrt

Cílem bakalářské práce bylo nashromáždění, analýza a komparace materiálů věnujících se Ernestu Guevarovi. Práce čerpala z biografických prací autorů Miloslava Ransdorfa, Reginalda Arze, Jorge Castenady, Johna Lee Andersona, Daniela Jamese, Antonia Moscaty a dalších. Tato díla popisují život Guevary veskrze nezaujatě, místy však až hagiograficky – s projevy vlastních sympatií k jeho osobě.

Osobnost Ernesta Guevary je velmi kontroverzní. Názory na fenomén jeho postavy se různí. Levicově smýšlejícími politiky a autory (Ransdorf, Komunistická strana mládeže) je Guevara viděn jako modla, vzýván pro své vizionářské schopnosti, hrdinství, podporu komunismu, marxismus a socialismu.

Odpůrci Guevary, např. Alvaro Llosa či Humberto Fontova, kteří před diktátorským režimem Fidela Castra a zbídačenou kubánskou společností emigrovali, vidí Guevaru jako chladného vraha, posedlého ortodoxií. V Černé knize komunismu (Courtois at col.) je Guevara rovněž zapsán jako „Řezník z věznice La Cabana“. Za své nehumánní výroky o zabíjení nepřátel, ochotu používat jaderné zbraně a nutnost lidských obětí v boji za ideály, je přirovnáván k teroristům, masovým vrahům (Usáma bin Ládín, Adolf Hitler).

Valtr Komárek (poradce Guevary v ekonomických záležitostech) se před velikostí osobnosti Guevary – muže sečtělého, hloubavého a odvážného - skláněl, velmi ale odsuzoval užívání zbraní a zabíjení na Kubě.

Guevara zůstává i čtyřicet let po své smrti stále symbolem revoluce a vzpoury. Trh vydělává na suvenýrech s jeho podobiznou.

Guevara stihl ze svůj život, který trval 39 let, mnoho. Vystudovat, svrhnout diktátorský režim, pracovat jako ministr, být diplomatem vztahů mezi USA, Kubou a Ruskem. Snažil se šířit revoluci po celém světě. Bojoval proti kapitalismu, zaníceně podporoval marxismu, komunismu a socialismus. Vedl tři partyzánské války (Kuba, Kongo a Bolívie). Zemřel v boji za své cíle.

Konečně, Guevara svou snahou přeměnit Kubu v socialistický stát, přivodil Kubě budoucí roky bídy. Bojoval za rovnost všech, heslem „individualismus musí vymizet“ způsobil odliv intelektuálů z Kuby, zavedl pracovní tábory po homosexuály, řídil popravy odpůrců Castrova režimu.

Guevara byl člověkem s velkým odhodláním, schopností nejen mluvit, ale i jednat a bojovat za své ideje. Během života se stal brutálním a násilí nechápal jako zlo, ale jako nutný prostředek k dosažení vyšších cílů. Byl pro mnohé romantickým hrdinou, na svých rukou má však krev stovek zbytečných obětí. Heslo, které vyznával: „Patria o Muerte!“ – „Národ nebo smrt!“ vyznívá ironicky, jelikož Guevarovým přičiněním – zavedením socialistického modelu na Kubu – proměnil Kubu v zemi třetího světa, bojující s hranicí chudoby, vedenou diktátorským režimem Fidela Castra a policejním státem.

Knižní zdroje:

ABRAMS, Denis. *The great hispanic heritage*. 1. vydání. Chelsea House Publishers. New York. 2010. ISBN 978-1-4381-3464-2 (e-book). Zdroj: <http://libgen.info/view.php?id=573510>

ANDERSON, John Lee: *Che Guevara: A revolutionary life*. 2.vydání. New York: Grove Press, 2010. ISBN: 978-0-8021-9725-2 (e-book) Zdroj: <http://libgen.info/view.php?id=542148>

ARZE, Reginaldo Ustariz: *Che Guevara – Život, smrt a zrození mýtu*. 1. vydání. Praha: Mladá fronta, 2011. ISBN: 978-80-204-2266-8

CASTENADA, Jorge G. : *Companero – Život a smrt Che Guevary*. 1. Vydání. Praha, BBArt, 2003. ISBN: 80 – 7341 – 000-1

COURTOIS Stephanie a kol.: *Black book of communism*. President and fellows of Harward College. 1999. ISBN: 0–674-07608-7 (e-book), zdroj: <http://www.scribd.com/doc/3398379/Black-Book-of-Communism>

FONTOVA, Humberto: *Exposing the Real Guevara and Useful Idiots Who Idolise Him*. 1.vydání. Sentinel HC. 2007. ISBN 978-1-59523-027-0 (e-book)

GAMBONE, Larry: *Svatý Che aneb proč anarchisté nenávidí Che Guevaru*. Solidarita, 1997. Zdroj: http://www.priamaakcia.sk/data/File/Svaty_Che.pdf

GUEVARA, Ernesto: *Bolivijský deník*. 1. vydání. Bratislava, Smena, 1980.

GUEVARA, Ernesto. *Growth and Imperialism*. Montevideo, Ocean Press. 2005. Zdroj: <http://www.marxists.org/archive/guevara/1961/08/08.htm>

GUEVARA, Ernesto: *Partyzánská válka*. 1. vydání. Praha, Naše vojsko, 1961.

GUEVARA, Ernesto: *Socialism and man in kuba*. Montevideo, Ocean Press. 2005.
Zdroj: <http://www.marxists.org/archive/guevara/1965/03/man-socialism.htm>

HARRIS, Richard : *Che Guevara - A biography*. 1. vydání. Santa Barbara, Greenwood. 2011. zdroj: <http://www.scribd.com/doc/122480714/Che-Guevara-a-Biography>, ISBN 978-0-313-35917-0 (e-book)

JAMES, Daniel. *A biography*. Cooper square press edition. New York. 2001. ISBN: 978 – 0 – 8154 – 1144 – 4 (e-book)
Zdroj: <http://www.scribd.com/doc/124117390/Che-Guevara-A-Biography>

MOSCATO, Antonio. *Che Guevara*. 1. Vydání. Orego. Praha. 1997. ISBN: 80-86117 – 09 - X

RANSDORF, Miloslav: *Ernesto Guevara – Muž svědomí*. 1. vydání. Obzor 512, 2000.
Zdroj: <http://www.ransdorf.com/knihy/Che2008/Che2008.pdf>

RYAN, Henry Butterfield: *The fall of Che Guevara*. 1. vydání. Oxford University Press, 1998. Zdroj: <http://libgen.info/view.php?id=652717>

Články:

BETHEL, Kari. *Guevara, Ché (Ernesto): 1928-1967: Revolutionary Leader*. [online]. 2003 [cit. 2013-06-09]. Dostupné z: http://www.encyclopedia.com/topic/Che_Guevara.aspx

Che Guevara - prominent kubánské revoluce se stal symbolem rebelie. [online]. 2011 [cit. 2013-06-05]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/svet/198957-che-guevara-prominent-kubanske-revoluce-se-stal-symbolem-rebelie/?mobileRedirect=off>

DVOŘÁKOVÁ, Vladimíra a Jiří KUNC. *Che, Che, Che, Guevara!!!*. [online]. 2003 [cit. 2013-06-09]. Dostupné z: <http://www.listy.cz/archiv.php?cislo=034&clanek=040311>

KOSTLÁNOVÁ, Andrea. *Che Guevara, Robespierre Castrovy revoluce*. [online]. 2013 [cit. 2013-06-05]. Dostupné z: <http://www.kostlanova.blog.idnes.cz/c/320639/Che-Guevara-Robespierre-Castrovy-revoluce.html>

Hele Guevara! Proč se stal astmatický kluk Ježíšem latinské Ameriky. [online]. 2012 [cit. 2013-06-05]. Dostupné z: <http://www.national-geographic.cz/detail/hele-guevara-proc-se-stal-astmaticky-kluk-jezisem-latinske-ameriky-7370/>

FONTOVA, Humberto. *Che Guevara; Assassin and Bumbler*. [online]. 2004 [cit. 2013-06-05]. Dostupné z: <http://www.amigospais-guaracabuya.org/oaghf019.php>

GAZDÍK, Roman. *Rozhovor: Guevara byl špatný partyzán, říká agent CIA*. [online]. 2009 [cit. 2013-06-09]. Dostupné z: <http://aktualne.centrum.cz/zahranici/amerika/clanek.phtml?id=639814>

Ing. GOTZOVÁ, Ilona. *Svatý, hrdina, nebo masový vrah?*. [online]. 2012 [cit. 2013-06-09]. Dostupné z: <http://www.historieweb.cz/svaty-hrdina-nebo-masovy-vrah>

Heroes and Killers of 20th century. [online]. 2011 [cit. 2013-06-09]. Dostupné z: <http://www.moreorless.au.com/heroes/guevara.html>

MARTINEZ, Rafael. *Che Guevara and the Political Economy of Socialism*. [online]. 2005 [cit. 2013-06-05]. Dostupné z: <http://www.revolutionarydemocracy.org/rdv11n1/che.htm>

Mýtus Che Guevary je výnosným obchodem. [online]. 2006 [cit. 2013-06-09]. Dostupné z: <http://aktualne.centrum.cz/zahranici/amerika/clanek.phtml?id=251285>

PTÁČNÍK, Jan. *Konflikty USA a Kuby na počátku 60. let a jejich vliv na formování a aplikaci práva mezinárodní bezpečnosti* [online]. 2010. [cit. 2013-06-09]. Dostupné z: <http://www.e-polis.cz/pravo/438-konflikty-usa-a-kuby-na-pocatku-60-let-a-jejich-vliv-na-formovani-a-aplikaci-prava-mezinarodni-bezpecnosti.html>, ISSN 1801-1438.

PARTYK, Petr. *Che Guevara – ikona a zástupný symbol*. [online]. 2007 [cit. 2013-06-09]. Dostupné z: <http://blisty.cz/art/36993.html>

STODDEN, William. *Chronology of The Economic Ministry of Comrade Guevara after the Revolution in Cuba*. [online]. 2000 [cit. 2013-06-05]. Dostupné z: <http://www.marxists.org/archive/guevara/biography/econ-ministry.htm>

ZELENÝ, Mnislav. *Che Guevara: idol svobody nebo zabiják?*. [online]. 2012 [cit. 2013-06-05]. Dostupné z: <http://www.m.ihned.cz/c1-57881510-che-guevara-idol-svobody-nebo-zabijak>

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1 - zdroj:

<http://puentesdeamarillo.blogspot.cz/2012/05/banda-sonora-diarios-de-motocicleta.html>

Obrázek 2 - zdroj: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:M-26-7.svg>

Obrázek 3 - zdroj: <http://visualcommunicator-kawsar.blogspot.cz/2010/10/alberto-korda-1928-2001.html>

Obrázek 4 - zdroj: <http://en.wikipedia.org/wiki/File:Granma-route-mine-20.png>

Obrázek 5 – zdroj:

<http://politicalvecraft.org/2010/01/25/che-guevara-the-barbarian-motivated-by-power-executioner-of-14000-boys-men-and-the-useful-idiot-who-worship-him-in-romanticism/>

Obrázek 6 - zdroj: <http://www.historieweb.cz/svaty-hrdina-nebo-masovy-vrah>

Obrázek 7 - zdroj:

http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Revolution_Map_of_progress.jpg

Obrázek 8 – zdroj:

<http://ernestocheguevara.tumblr.com/post/750599471/self-portrait-taken-by-che-disguised-as-ramon>

Obrázek 9 – zdroj: <http://www.time.com/time/covers/0,16641,19600808,00.html>

Obrázek 10 – zdroj: http://ernesto-che-guevara.blogspot.cz/2006/08/new-beginnings-in-bolivia_12.html

Obrázek 11 – zdroj: <http://ernestocheguevara.tumblr.com/post/750599471/self-portrait-taken-by-che-disguised-as-ramon>

Obrázek 12 – zdroj:

http://neorepublica.com/index.php/2009/07/27/will_chavez_assassinate_zelaya

Obrázek 1 – Evita a Juan Perónovi	39
Obrázek 2 – Ernesto Guevara a Alberto Granada.....	39
Obrázek 3 – jachta Granma.....	39
Obrázek 4 - plavba jachty Granma	39
Obrázek 5 – vlajka Hnutí 26. července	39
Obrázek 6 - nejznámější fotografie Guevary. Autor: Alberto Corda.....	39
Obrázek 7 – postup revolucionářů během kubánské revoluce.....	39
Obrázek 8 – Zátoka sviní	39
Obrázek 9 - Guevara na titulce magazínu Time	39
Obrázek 10 – ohnisko revoluce v Bolívii	39
Obrázek 11 – Guevara jako Ramon Benitez.....	39
Obrázek 12 – dopadení Guevary.....	39

Obrázek 1 – Evita a Juan Perónovi

Obrázek 2 – Ernesto Guevara a Alberto Granada

Obrázek 3 – jachta Granma

Obrázek 4 - plavba jachty Granma

Obrázek 5 – vlajka Hnutí 26. července

Obrázek 6 - nejznámější fotografie Guevary. Autor: Alberto Corda

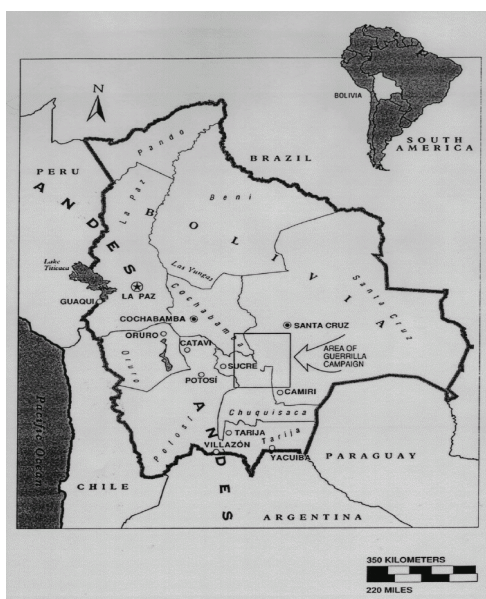
Obrázek 7 – postup revolucionářů během kubánské revoluce

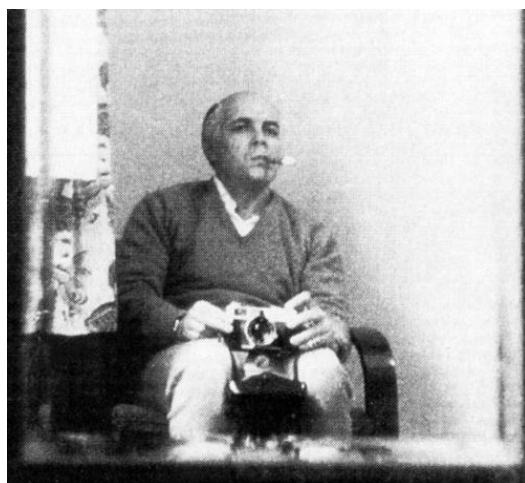
Obrázek 8 – Zátoka sviní

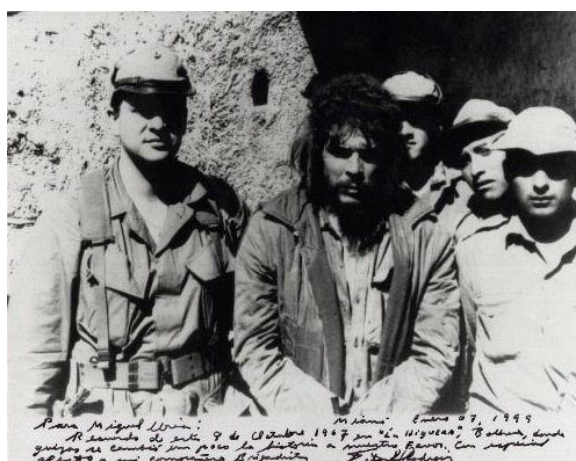
Obrázek 9 - Guevara na titulce magazínu Time

Obrázek 10 – ohnisko revoluce v Bolívii

Obrázek 11 – Guevara jako Ramon Benitez

Obrázek 12 – dopadení Guevary